

**Jaar 1637 - Het dossier van de verkrachting van Christine Leroy - SAP
127A nummer 80**

Het eerste wat we over Frans van Techelen vinden is een stuk uit de register van de boeten - Folio 170 - SAP 251 – waar het volgende vermeld staat:

Frans Thechelen filius Jans verweerder contra den bailliu
causa officij heescher omme de boete van zes ponden parisis cause den verweerder
vleeschelicke conversatie¹ heeft ghehad met **Cathelyne filia Jan Deschildere** met costen

Frans wordt effectief veroordeelt en dient de boete te betalen

Cathelyne filia Jan Deschildere voorseit - verweereghe - contra de zelve heescher omme de
boete alsvooren ter cause zy vleeschelicke conversatie ghehadt heeft met de voorseide
Techele - met costen
De vereereghe kent s'heeschers heesch

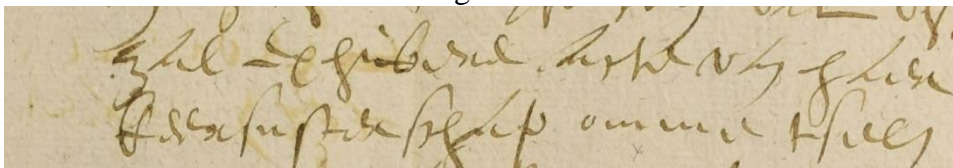
*Frans Techelen en Cathelyne Deschildere vrijen dus met elkaar, wat blijkbaar door de baljuw
geconstateerd werd, en waarvoor ze beiden en boete krijgen aangeien ze voor hun huwelijk
geslachtsgemeenschap hebben gehad. Frans en Cathelyne verloven zich echter nu wel
officieel en ze vallen van de preekstoel.
Dit was blijkbaar tegen de goesting en de zin van Charles Schrevele.*

*Op 7 februari 1637 legt Christyne Leroy tegen Frans Techelen klacht neer bij de rechtbank –
dat zij zou verkracht geweest zijn door hem.*

*Van dit proces is er in het stadsarchief van Poperinge slechts één stukje bewaard. SAP 127 A
– nummer 68 en dateert van de 30ste maart 1637. Christyne Leroy wordt hier 'Roey's'
genoemd – en is heeschereghe by supplicatie.*

We lezen toch even dit stuk:

Voor myne heeren burghcmeesters ende schepenen deser stede van Poperinghe
Ghezien by Frans Techelen de requeste tzyen laste ghepresenteert van weghen Christyne
Roey's by supplicatie ende daer procederende –
zecht te versoucken dat dheeschereghe zal exhiberen

acte van haer keursusterschap omme tselve ghezien daer jehghens te segghen tgonne hem goet
dyncken sal.

Sustinerende dat dheeschereche schuldich es ten selve versoucke te voldoenen.

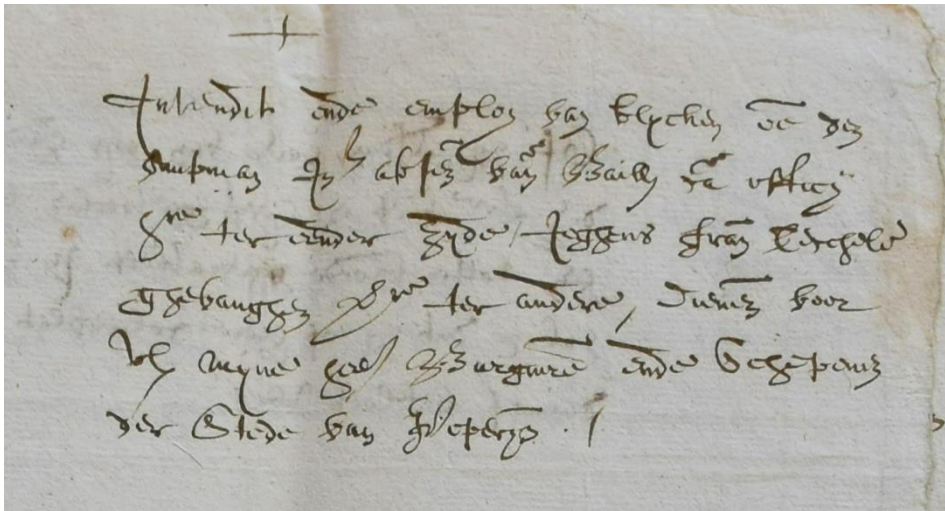
Mids welcken heeschende costen ter cause vande debatte

*Misschien is dit ook wel de reden dat er geen verder stukken uit dit proces Techelen – Leroy
te vinden zijn. Had Christyne Leroy een 'keursusterschap' en kon zij dus wel procederen en
vooral kon zij Frans Techelen in de gevangenis laten opsluiten?*

*Waarschijnlijk – gezien de ernst van de feiten – was het de ampman in naam van de baljuw
die Frans Techelen in de gevangenis liet sluiten.*

¹ Vleselijke conversatie – vleselijke omgang – vrijen en neuken

Want ook de ampman van de stad legt klacht neer tegen Frans Techelen – dit grote proces begint eind februari 1637 en hiervan zijn er vele stukken bewaard.

Intendit ende employ van blycken omme den ampman -
inde absentie vande bailliu -
causa officij -
heescher ter eender zyde
jegghens **Frans Techelen** -
ghevanghen verweerder ter

andere

dienende voor ulieden myne heeren burgmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe

Inden eersten emploieert den voornoemde heescher voor preuve zyn voorgaende tichten - daertoe d'acte van admissie ter preuve

Item s'verweerdens kennesse in jugemente ghedaen **opden vijde february** laetsleden metghaders de gonne byde verweerder ghedaen op sheeschers tichten

Ende omme byden heescher te proberen sheeschers voordere tichten - t'zal ulieden edele believen te hooren ende examineren de ghemaergineerde -

Christine Le Roy - oft niet en es ende warachtich dat zy opden **vijde january 1637**

lastleden ghegaen zynde in het stal van Mahieu Schrevele haeren meestere - ghevolcht is gheweest byden verweerder - den welcken haer achter byde rocx ghegrepen hebbende ende daernaer by haer fatsoen² oft lyf - ontrent de gortevenu³ - haer een beentgen stellende - ter eerde ghesmeten ende op haer ghevalen heeft.

Of zy alsdan haer van zyn handen niet connende ontmaeken - den verweerder niet en heeft ghetrocken byden haere - ende hem totten bloede ghecrabbelt in zyn ansichte - sulcx dat zy op haere colleblat⁴ ende in haer ansicht dannof bebloet was.

Of zy nietjeghenstaende haer rocx ende hemde met vorder ghewelt ende jegghens haere wille niet en heeft opgeheven om te vulcommen zyn impudique⁵ voornemen - nietjeghenstaende dat zy' meester' was rouppende.

of hy verweerder haeren eenen arm ghesaisiert⁶ hebbende niet en heeft meer en meer ghewelt ghedaen ende tusschen haer beenen hem vervoordert - nietjeghenstaende zy andermael 'meester' gherouppen hadde.

Of hy alsdan zynen brouck neder ghelaeten hebbende van vooren - hebben zyne mannelicheit veerdich in zynen handt ende duwende met d'elleboghe van zynen anderen aerm op haere kele

² Fatsoen – WNT - Van menschen. Uiterlijk, gestalte, gedaante. Kil.: forma, habitus; Burguy 155: forme, figure, image, (face, visage).

³ Gortevenu = mij onbekend

⁴ Colleblat – kraag

⁵ Impudique = schaamteloze

⁶ Saisieren = letterlijk aangeslagen – vasthoudende

ende borst - zoo dat zy niet crysschen en conste - haer met alle ghewelt ende force ende jeghens haere wille niet en heeft ghevioliert.⁷

Of op haer voorgaende gheroup alsdan by haer niet en ghecommen Jaene de huusvrauwe van Andries Le mahieu - moeder van haer voorseide meester - hebbende eene bernende⁸ lampe in haer handen - vraeghende aen haer wat zy hadde dat zy zoo mismaect was ende weenende - als wanneer zy deurde pyne van haere kele niet en conste spreken.

In de marge - Oorconde - Jenne de huusvrauwe van Andries LeMahieu

Of den voornoemde verweerder de voorseide Jaene ghewaere zynde - niet en es ghespronghen op eenen tas van cruudschoven en van aldaer gherocht inde scheure ende deur de achterdeure van dien vertrocken.

In de marge - Oorconde - dezelve

Of de voornoemde Christine alsdan niet en es ghecommen inde huuze vande voornoemde haer meester - alwaer byde leden aldaer wesende aen haer ghevraecht wiert - waerof zy zoo mismaect - zwart in haer aensichte - bebloet op haer handen - lyfveken- ansicht ende mutse daroppe zy int eerste niet en conste verandwoorden - deur de groote pyne dat zy hadde gheleden - nemaer thaer selfs opcommende - seide dat den verweerder haer hadde ghevioliert hemlieden verweerder verhaelende tfaict - zoo tzelve es voorschreven

In de marge - Oorconde - Adriaen Schrevele - Mahieu Schrevele - Anthoine Lemahieu zynen huusvrauwe - Pieter Jans ende zyn huusvrauwe

Midswelcken etc.

En daarmee kan het proces tegen Frans Techelen, de vrouwenverkrachter beginnen.

Het is een uitzonderlijk proces, niet alleen naar de materie – verkrachting – maar ook omdat Jacques Destailleur rond het proces van Frans Techelen contra de baljuw nog 20 stukken terugvond, wat heel veel is. Ik heb al deze stukken uitgetypt en probeer hier en daar een woordje uitleg te geven.

‘Vrouwecracht’ was altijd al een heel zware misdaad. Joost den damhouder die in 1618 de criminele rechtspraak in Vlaanderen in kaart bracht, schrijft in zijn uitgebreid boek ‘Practycke in criminele saecken ghemaect door Ioost de Damhouder van Brugge’ het volgende daar onder andere over:

Van dootslaghen, van vrouwe-cracht ende andere ghelijcke groote crimen ende misdaden en bevrijt de kercke noch het kerckhof

⁷ Violieren = zal hier in de betekenis zijn van verkracht – maar ik heb deze betekenis ook niet in het WNT teruggevonden. – In één van de betekenis is staat ‘violier’ wel voor de geliefde.

⁸ Bernen – branden

den delinquant niet, maer de bisschoppen ende officiers willen eerst versocht zijn eermen henlieden halen mach wt de kercke oft vande kerckhove, maer versocht zijnde, men machse daer uyt halen met fortse ende ghewelde jegens den bane vanden bisschop sodner de kercke daer af te violoren.

'Vrouwe-cracht werd gelijk gesteld met 'doodslag' en zelfs, als de vrouwenverkrachters zich in de kerk of op het kerkhof schuil hield, kon men hem geen asiel verlenen. De beschuldiging van Christyne Leroy dat ze verkracht geweest was door Frans Techelen, was dus niet zomaar de zoveelste zaak op de rechtbank te Poperinge, het was voor de rechtbank een heel belangrijke kwestie. Men kon dus niet over één nacht ijs gaan.

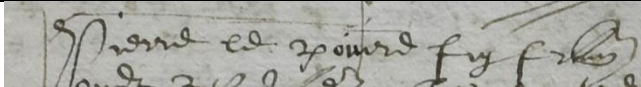

9 februari 1637 -

Informatie

Preparatoire ghehoort by my notaris onderschreven inde presentie van Daniel de Calis ende Pieter van Costenoble - ghetuyghen ten vrsoucke van Jan Techelen inde naeme van Frans Techelen zynen

zoon op zeker extiquet my in handen ghegheven **desen ix february 1637**

Pierre Le Pour filius Charles -

woonende binnen deser stede - oudt 21

jaen ofte daertontrent - tuucht ende deposeert op eedt hem wel bekend te zyne Christyne Leroy - dienstmaerte van Mahieu Schrevele ende te vooren van Andries Lemahieu – met de welcke den deposant - doen hy noch onghewet was - somtyts ghedroncken heeft ten huuse van Jasper Pyck - zynen schoovader ende deselve oock somtyds ghesproken ten huuse van de voornoemde Andries - leden een jaer ende bet - zoo hy aldaer oock heeft sien verkeerden Noël Behaghel filius Bertholoemeus - ende ghevraecht of de selve Christyne is van oneerlick leven - zecht dies niet zekerlick te weten - anders dan dat hy den voornoemde Behaghel eens ghesien heef byde zelve Christyne die haer wechboogh - zonder nochtans te weten of zy haer liet bekennen vleeschlick ofte niet ende voorts op een ander keer alsoo den voornoemde Andries belast was met Yersche soldaeten ende hy depsoant diviserende mette zelve Christyne thaeren huuse - heeft eene der zelve soldaeten ghetrocken zyne rapier ten dien opsiene ende den de posant ghepooghd te deursteken - zeggende gaet hier uut - zoo dat den depsoant ghenoodzaekt was deselve dochter t'abandonneren⁹ ende vertrecken - daertoe hy ghedwonghen was – verclaerende eyndelynghe deselve dochter niet versocht ofte met haer ghehuwet thebben ten effecte van haer te versouken ten huwelick nemen om zyn plaisier – zonder nochtans van haer eere ofte oneere te connen deposeren
Sluutende hiermede zyne depositie - onder staet tmarcq Pierre le Pour

Jasper Pyck - herberghier inde Groigne binnen dese jurisdictie van Poperynghe - oudt 51 jaeren ofte daerontrent -

⁹ Abandoneren = verlaten

tuucht ende deposeert op eedt - goede kennisse te hebben van Christyne Leroy - dienstmaerte van Mahieu Schrevele ende te vooren van Andries Lemahieu - welke Christyne binnen onderhalf jaer herrewaerts te veel ende verscheyden stonden tzyen herberghe verkeert heeft met soldaeten ende ander manspersoonen - zoo ghehuwde als ongehuwde - namentlyck de Yersche soldaet die over bet een jaer ghelogiert was ten huuse van Rodolph vander Leeuwe ende eenighe ander soldaeten - den depositant ongekent - drynckende ende verblyvende somtydts een halfven dagh in een camer particulier mette selve soldaeten ende oock somtydts met Jan Wyckaert ende zeker Parmentier - Anthoine Clep filius Jacques end ander - hebbende eenen keer med de selve Wyckaert - Parmentier ende Clep ghedroncken ende gheschoncken meer dan een halfven dagh ende deen voor d'ander naer alleene ghebleven byde voornoemde dochter in ghesloten camer - dies de gone vutblyfven quamen diviseren byden depositant haeren gheveynsende te willen coopmanschap doen van brycken - synde oock waerachtich dat de voornoemde Christyne over ontrent twee maenden tzyen huuse noch ghedroncken heeft met Pierre ende Anthoine Clercq - cousins - drynckende tot d middelnacht ende dan tsamen droncke zynde - vertreckende - hebbende hy depsoant verstaen ende dickwils hooren zegghen dat de voornoemde **Christyne beclaecht ende befaemt was als oneerbaer dochter** - de welke hy omm de redenen voorschreven voor zulcx is houdende - zonder nochtans haer ghesien thebben eenigh faict bedryfven van vleesschelicke conversatie - Sluutende hiermede zyne depositie die hy naer lecture heeft onderteekent - naerdien hy redenen gaf haer ghesien thebben dryncken ende verkeeren als voorseit is - onder staet tmaercq Jasper Pyck

Passchier de Mersseman - landsman onder dese jurisdictie ten huuse van Mahieu Schrevele - oudt 25 jaren ofte daerontrent - tuucht - sweirt ende de poseert op eedt - goet onthoudt thebben dat sdaeghs naer drye conynghdagh laetstleden - als wanneer t'kynt vanden zelve Schrevele hadde ontfaen t' christendom¹⁰ - gheweest heeft zeker volck ten banquette vanden voornoemde Schrevele - naementlick Adriaen Schrevele - Anthoine Mahieu - Frans Techelen - Gilles Leroy ende ander mans ende eenighe vrouwen tot ix ofte x paer volcx zynde tsamen vroyelick tot inde avondtstondt ende scheidende d'eenen ende d'ander met vrientschepe van elcanderen hebbende hy depsoant des anderen daeghs hooren zegghen dat Adriaen Schrevele hadde gheslapen op thoystal ende dat den voornoemde Techelen oock aldaer gheweest hadde met Christyne Leroy - dienstmaerte vande voornoemde Mahieu Schrevele - zulcx dat alsdan ende daernaer den depsoant somtyts wiert gheckende mette zelve Christyne veroorsaemt zy met den voornoemde Techelen gheweest hadde in t'koestal - haer vraeghende of zy niet willen en hadden bedreven ende nametlick of zy haer niet en hadde vleesschelick laeten bekennen - dies den depositant al spottende zeyde - sprekende tot haer vande zelve Frans - hy heeft er in gheweest - hy heeft het met u ghedaen en dierghelick - daeroppe de voorseide Christyne ten verscheyden stonden voor antwoorde ghegheven heeft dat neen - zegghende hy en heeft't niet ghedaen - ten is niet waer ende zoo voorts - Tuught voorts waerachtich te zyn dat de zelve Christyne beclapt is gheweest van oneerelicke hantise - naementlick van onbehoorelick gheconverseert ende ghedroncken te hebben met

¹⁰ Het kind Catharine Schrevele - de dochter van Matthys Schrevele en Jacoba Meesseman - geboren de 4de january 1637 - en gedoopt op de 7 de januari 1637 in de Sint Janskerk door de pastoor J. van Rouvroy

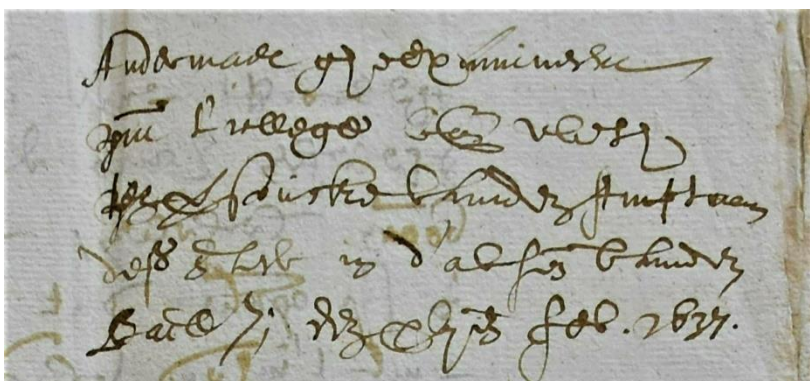
soldaeten ende ander ter herberghe vande Groigne ende oock dat zy met eenighe jonghmans zoude gheslaepen hebben in zeker scheure –
wel wetende oock dat de voorseide Christyne leden eenighe maenden eenen nacht uutten huuse ghebleven heeft - jehghens den danck van haer vrouwe - suster vande depoant - ende ter dier causen ghereprehendeert ende beripst zynde - gaf voor antwoorde dat zy bycans de bruid gheweest hadde -

Verclaerende hy deposant dat zy befaemt is van oneerelick leven ende ghevraecht of de voorseide Christyne eenigh misbaer ofte hooghe gheluyt maecte ten tyde zy in tvoornoemde stal zoude gheweest hebben metten voornoemde Techelen - ofte corts daernaer - zeght daeraf in tminste niet ghehoort thebben

Sluutende dermede zyne depositie die hy naer lectuere heeft onderteeckent - onder staet Passchier de Mersseman met een maercq

Mayken Berchs - huusvrouwe van Passchier de Mersseman - woonende ten huuse van Mahieu Schrevele - oudt 22 jaeren ofte daerontrent -
tuucht ende deposeert op eedt waerachtich te zyn dat Christyne Leroy - dienstmaerte - laetstleden vande zelve Schrevele alsoo zy zomtydts ghetertgh ende begeckt is gheweest van s'deposants man - ter oorzaeke zy met Frans Techelen zoude gheweest hebben in t'koestal dies den zelve haeren man de selve Christyne op teegh dat de zelve Techelen met haer Christyne gheboeleert ende wat ghedaen hadde - sdaeghs naer drye conynghdagh lestleeden waeroppe de selve Christyne altyts ende ten verscheyden stonden voor andtwoorde ghegheven heeft dat het niet waer en was ende dat zy nocte den voornoemde Techelen daarvan gheen schuldten hadden - ne hebbende de deposant ghehoort dat de voornoemde Christyne te vooren vermeeten gheschiedenisse eenigh misbaer ofte gheluydt zoude ghemaect hebben - niet meer in te roupen van adsistentie - moordt als anderssins - nietjeghenstaende zy ende die van de huuse niet vere van daer en waeren - ende twelcke zy noodtsaeklick emmers zonder twyffel zouden ghehoort hebben indien deselve Christyne eenigh gheluyt uutghesmeten hadde - selvs keerende in huus gheheel laete inde nacht en heeft van haer dishedalfven gheen misbaer nocte clachte ghehoort - nocte oock daernaer hebbende zy deposante verstaen uut den mont van de huusvrouwe van de voornoemde Schrevele dat de zelve Christyne zeer lichtvoerig was ende dat zy beclaecht was van oneerelick te leven namentlick van erghens tusschen twee jonghmans gheslapen t'hebben in een scheure ende oock ghedroncken ende gheschoncken met soldaeten ende andere manspersoonen ter herberghe vande Groigne-
zynde voorts de voorseide Christyne lichtveerdich van propoosten zonder dat de deposante meer weet ter materie dienende –
Sluutende daermede haere depositie die hy naer lecture heeft onderteeckent - onder staet t'mrcq Mayken Berchs

Op de 11de februari 1637 wordt Christyne Leroy opnieuw ondervraagd.

Andermael ghe-
examineert present t'
college vande weth ten
versoucke vanden amptman
deser stede in d'absentie
vande balliu
den xjde february 1637.

**Andermael ghe-
examineert** present t'
college vande weth ten
versoucke vanden amptman
deser stede in d'absentie
vande balliu
den xjde february 1637

Christyne Le Roy

ghehoort ende gheexamineert om haere voorgaende depositie ende de selve haer vooren ghelesen

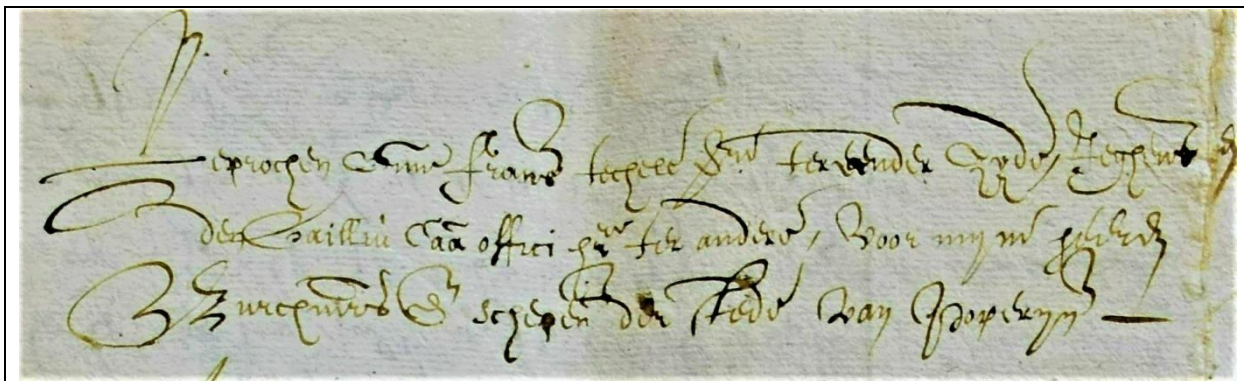
- zecht ende tuught andermael deselve inder vorme ende manieren zoo die gheschreven staet **waerachtich** te syn ende daerby persisterende -
is bereed naer voorgaende onderzouck al het t'selve den voornoemde Techelen in ansichte te zegghen voor waeractich

Depost conparerende in person den voorseide Techelen ende ghe-examineert opt 't inhouden vande selve depositie -
secht de selve teenemael **onwaerachtich** te syne ende indien hy voorgaende yet ghekent heeft - zecht t'selve ghekent t'hebben vut omisselickende niet wetende wat hy zeyde als noynt voor wetten gheweest zynde

Noch es de voornoemde Christyne voorenghebrocht ende andermael vooren ghelesen haere depositie ter presentie vandevoornoemde Techelen ende heeft gheseyt in syn presentie dat haere voorseide depositie ende t'inhoud van diere t'eenemael waerachtich is - resisterende¹¹ byde selve sonder af gaen - t'welcke den voorseide Techelen ter contrarien ontken

Depost ghevraeght ande voornoemde Christyne of t'selve facit den selve aondt an yemant te kennne ghegheven heeft - zecht dat zy t' te kennen ghegheven heeft den selve avondt an **Jaene Schrevele ende Mahieu Schrevele** haeren meester - eodem.

Item noch ghevraeght wat ure het wel moeste syn doen zy bekent was vande voorseide Techelen - zecht naer het beste memorie tusschen den acht ende neghen uren eodem.
Noch ghevraeght of hoe langhe dat zyn besich waren vande beghinsel totten eynde dat zy van elckanderen ghescheyden zyn - zecht de voorseide Christyne ontrent een ure end Techelen ter contrarien - zecht dat zy maer een quartier ure by elckanderen gheweest zyn.

Reprochen¹² omme Frans Techelen - verweerder te eender zyde
jehgens den bailliu - causa officij - heescher ter andere
voor myne heeren burghmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe

Alvooren den verweerder employeert¹³ voor reprochen alle zyn voorgaende ghediende metghaders de gone van rechte

¹¹ Resisteren = weerstaan – hier in de betekenis als behouden

¹² Reprochen : WNT = 3. (Rechtst.) (Vaak in het mv.) Bezwaren die men aanvoert of bijbrengt, ten einde de getuigen of de getuigenverklaringen te wraken, als bewijsmiddel ontoelaatbaar te verklaren, te verwerpen; ook geschrift dat de genoemde wraking inhoudt, of: de wraking, de daad of handeling van het wraken zelf.

ende bysonders quod actore non probante reis fit absoluendus¹⁴

Want den juge wel insiende de preuve¹⁵ byden heescher ghedaen mette ander circumstantien te materie dienende - sal claerelck bevynden datter gheen apparentie¹⁶ en is van dat den verweerder soude ghecomitteert hebben het crim in questien.

omme het welcke eerlick te betooghen - dient ghenoteert dat opde depositie ende aensech van Christyne Leroy niet en es te letten omme verscheyden redenen.

Ende eerst mits de voornoemde Christyne niet stappans¹⁷ naer de gheschiedeniss van tselve crim den verweerder heeft gheaccuseert¹⁸ van violencie ofte de rapture - daervan zy haer es beclaghende maer wel eenighe tydt daer naer ende als zy eerst byden verweerder es ghearresteert gheweest omme tzyne laste heesch te maken - indien zy eenighe hadde.

In sulke voughen dat den aensech by haer sverweerdens laste ghedaen - verstaen moet zyn - gheschiet te zyne vut pure vindictie¹⁹ ende omme haer te vreden vande injurien²⁰ die zy haer meende aenghedan gheweest te zyne van wegghen den verweerder door het arresteren van haer persoons.

Want gheen apparentie ter weerelt en es nochte en can niet vallen in ghesondt verstant dat de voornoemde Christyne alsulck enorme injurien vande verweerder soude ontfanghen hebben - sonder die ad aninim te recontreren ende haer clacht te vestighen anden juge.

Waer vutte wel is volghende een tweede redene van gheene minder gheruchte als voorgaende - te weten eene groote regimente suspitie²¹ van subornatie²² haer oorspronck nemende vutten hoofd van de selve Christyne dienstmaerte was van Mahieu de Schrevele broeder van Chaerles de Schrevele

Welcke Chaerles de Schrevele ghecommen is int **geestelick hof thysdoms van Ipre** in oppositie jegghens de bannen van **Cathelyne de Schildere** - de welcke sponsalia²³ in facie ecclesia metten verweerder ghecontracteert hadde ende dat ghesaemdelick ende inde compagnie van de selve Chistyne hebbende tsaemen eenen procureur - deur welcke opset ghebeurt is. dat dezelve Cathelyne de Schildere hem verweerder afghevallen is - **ende ghehuuwet is met den zelve Chaerles de Schrevele.**

Jae dat meer es - sal omme ghejonghen blycken dat ande zelve Christyne belofte ghedaen es gheweest door den voornoemde Chaerles ende zyn vryenden ende oock deur andere - oock voor dat is van dese appartentie syne - zy constant soude willen blyven aan haeren voorseide ansech - omme t'voornoemde apparent huwelick - twelcke stont te gheschieden tusschen den verweerder ende de voornoemde Cathelyne te beletten ende daerdeure eene degoutte²⁴ te

¹³ Employeren : gebruiken

¹⁴ Als we dit door onze vertaalcomputer halen, krijgen we het volgende te lezen: dat een contract wordt gesloten zonder de goedkeuring van de verdachten om te worden vrijgesproken

¹⁵ Preuve = Bewijs

¹⁶ Apparentie – waarschijnlijkheid

¹⁷ Stappans = meteen

¹⁸ Accuseren = beschuldigen

¹⁹ Vindictie = wraak

²⁰ Injurien = beledigingen

²¹ Suspitie = verdachtmaking

²² Subornatie = omkoping

²³ Sponsalia = verloving

²⁴ Degoutte = afkeer

gheven ande zelve Cathelyne vande verweerder ende alsoo te huuwen metten voorseide Chaerles de Schrevele - broeder van de vrroseide Mahieu alwaar de selve Christyne - maerte²⁵ was - soo inder waerheyt gheschiet es.

Oock niet jeghenstaende de voorseide Christyne tselve langhe ende veele tydts refuseerde te doen wel wetende in haren conscientie²⁶ dat den verweerder onschuldich was van het selve crim - vreesende ende segghende altyts dese of dierghelicke woorden in substantie - **wat soude ick maken in soo veere of zy** - de wetten - den juge **my deden eedt doen** - wel wetende in hare conscientie soo vooren gheseyt, dat sulx niet en was.

Soo dat zy deur de regemente pensasien van dandere subornateurs²⁷ ende cleen maeken ofte misachtighen van eenen valschen eedt daeranne nochtans dicmals het leven dependeert ende oock de zielezalicheyt dan de doender vande zelve valschen eedt haer de voornoemde Christyne zoo verre vergheten heeft vande verweerder an te zegghen den voorseide onwarachtich aensech.

Welcke Christyne vut anderen hoofde oock andersyns reprocelick²⁸ is deurdien dat de zelve teenemael ghedefameert²⁹ es - niet alleenelick van met soldaten ende andere jonckmans gheseten te hebben in herberghen drynckende ende schynckende halfve daghen ende nachten - maer oock van gheleeft te hebben in overspel - emmers bevonden gheweest te zyne in propimo acte met **Guillaume Weyns** op een bedde - qualet plerimque potatrices non presumon tar solicum solis legere intabernis pater et aus volghende den formacatie annex cotta A

Ende daeromme en es an haer depositie ende aensech gheen gheloove ter weerelt te gheven naer rechte cum laborit infamia publica³⁰.

Niet ghelovende den verweerder dat eenighe van alle de oorconden³¹ t'zyn laste beleet - yet souden connen deposeeren metter waerheyt van het faict ende crim in questien

Ende ghenomen noch dat zy yet souden ghedeposeert hebben en souden daerinne niet zyn te ghelooven omme de voorgaende redenen van subornatie ende dat zy verre oock al zyn vryenden van de voorseide Chaerles Schrevele- complicen- omme wiens huwelick te beter te effectueren mette voornoemde Cathelyne de Schildere - sverweerder bruyt al tselve gheschiet es die ook eenighe informatie sverweerdens laste bestaen hebben in faveure³² van de zelve Christyne -

boven dat oock eenighe van de zelve personen ghedefameert zyn van andere delicten ende namentelick **Jenne de Schrevele** - moedere van de zelve Chaerles - daeromme zy oock niet en zyn te gheloven.

Ende voorwaer s'verweerdens ontlastynghe jehens dusdanighen onwaerachtighen aensech es wel deur Godts ghehanghenesse voorsien gheweest in soo verre als den juge sonderlynghe regard belieft te nemen opde informatie preparatoiere ten desen annex ende namentlyck opde gone van Adraien Schrevele - daerby blyckt dat den zelve gheen roe lants vande plaetse en was daer het selve fait soude gheschiet hebben ende dat hy in zoo verre yet zulcx ghescheit hadde - het selve lichtelick hadde connen beletten - de selve informatie cotte B.

²⁵ Maerte = meid

²⁶ Conscientie = geweten

²⁷ Sbornatueres = omkopers

²⁸ Reprocelijk = te wraken

²⁹ Defameren = onteren - gedefameerd = onteerd

³⁰ Omdat ze publiekelijk een slechte faam en reputatie heeft. .

³¹ Oorconden = getuigen

³² In faveure – ten voordele van

dat meer es - sal daervutte oock blycken donwaerachtichheit vande voorseide verclaers - mits dat het onmoghelick was dat yet sulx soude gheschiedt hebben - ende dat de voornoemde Christyne soude gheroepen hebben om assistentie - sonder dat hy sulx soude hebben ghehoort - ghemerckt de cleyne distantie vande plaetse ende dat hy niet en soude belet hebben - daer hy contrarie deposeert - in soo verre hy yet totten cracht soude ghehoort ofte ghesien hebben protesterende hiermede wel expresselick niet af te gaene syn recht van reprochen twelcke hy jehghens den selve Adriaen is hebbende - commende daermede op het point resulteerende vut verweerders telle quelle³³ kennesse in zyn examen ghedaen - den verweerder en ghelooft niet dat die hem eenighsins can prejudiceren³⁴ overmits de zelve niet absolutelick en quarliceert op den aensech vande voornoemde Christyne – maer alleenelick tot eenighe acte van courtoisie³⁵ - tenderende³⁶ tot liefde.

Het welcke ghenouch frequent ende daghelicks ala mode es - sonderlynghe int regard van dochters die van te vooren ghenouch ghedefameert zyn van hemlieden oneerelick met ghehuwde ende onghewude personen ghecomporteert thebben.

Boven dat oock wel dient gheconsidereert ende te noteeren dat den verweerder ten tyde als hy heeft moeten andwoorden opden voorseide onwaerachtighen aensech **ghedroncken hadde** - notable quantiteyt heete drancken ende namentlick van ghebranden wyn daer deure thooft van de verweerder teenemael verwarmt ende de sinnen onbequam waeren omme bedacht te zyn in zulcke zaken als in de gonne voor handen te beandwoorden - zoo blyckt uyt de informatie hier annex cotte B - 2.

Ende ten surpluuse tot clae ende evident teken van de voorseide subornatie dient ghenoteert dat den verweerder naer date dat crim in questien gheschiet soude gheweest hebben volghende de zelve onwaerachtighen aensech vande voornoemde Christyne - den voornoemde verweerder in belofte was met **Mayken filia Peter Tacoen** van Loekeren ende dat zy tsamen ondertrauwe ghedaen waeren - sonder dat de selve Christyne jehghens de bannen vande verweerder gheopposeert heeft ofte het alderminste beclagh van haere violati gheeft ghedaen maer eerst heeft beginnen te roeren als den voornoemde Chaerles Schrevele ghecommen es in oppostie jehghens de bannen van hem verweerder wesende ondertrauwe ghedaen mette voorseide Cathelyne de Schildere

Ende blyckt oock vutte medegaende informatie dat de vooroemde Christyne al tselve buuten de vanghenesse als inde vanghenesse heeft herroupen ende verclaerst al van niet te weten mitgaders dat oock de vryenden van de voornoemde Chaerles de Schrevele hebben commen roupen dat zy Christyne soude blyven constant in haeren aensech - volghende de gheannexeerde informatie - cotte C

Sal niettemin de juge gelieven te considereren de postuere van de verweerder mette gonne van de voornoemde Christyne die in effecte eene virago³⁷ es - groot ende corpulent ende wel twee mans personen ghelick den verweerder es - resiteren soude.

Voughende daerby oock dat den verweerder ten tyde van de voorseide delict was by dranck ende niet ghestelt omme dusdanighe wercken te doene.

³³ Telle quelle = zoals het is

³⁴ Prejudiceeren = Als (geleerde) rechtsterm heeft het woord de oorspronkelijke beteekenis, "van te voren een oordeel vellen of een beslissing nemen over iets", nog bewaard.

³⁵ Courtoisie = hoffelijkheid - galanterie

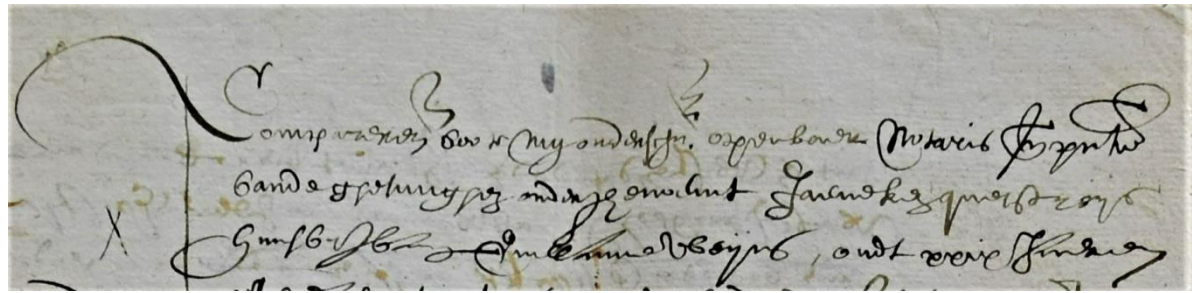
³⁶ Tenderende = strekkende

³⁷ Virago = In het Middelnederlands had virago de betekenis van "vrouwelijke strijder" of "heldin".[4] In sommige oudere vertalingen werd virago daarom vertaald als "mannin" of "heldin".[5] In het moderne Nederlands wordt de betekenis pejoratief en wordt het gebruikt als synoniem van manwijf.

Protesterende den verweerder als hier vooren van te blyven in zyn gheheel omme te produceren alsulcke oorconden als hy tzynder intentie sal bevyn den te behooren - sonder daermede nochtans t'advoueren³⁸ ofte te approberen de gone byden heescher beleet. Presenteerende ten surpluse zyn eedt expurgatyf van tzelve delict niet ghecommitteert thebben - blyckende van tgonne vooren is ten laste vande voornoemde Christyne namentlick van haer leven oneerelick by d'attestaten - cotte D

Mitswelcken etc. den verweerder concludereert tot absolutie met heesch van costen ende by provisie tot slakynghen³⁹ van zyn persoons op cautie jurisdissoire van tallen tyden in vanghenesse te commen - dies versocht zynde.

Cotte A

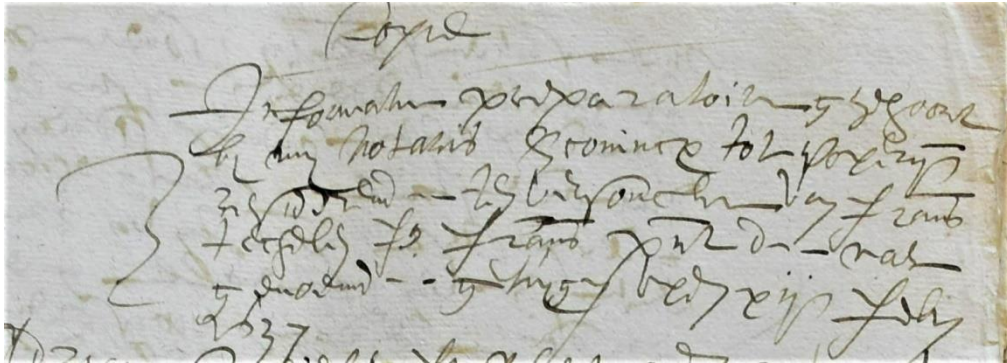
Comparerende voor my onderschreven openbaere notaris in presentie vande ghetuughen onderghenoemt **Jaenken Questroy huusvrouwe van Guillaume Weyns** oudt xxix jaeren ofte daerontrent - tuught ende deposeert op eedt - goedt onthoudt thebben dat Christyne Leroy - thaeren huuse dienende leden vier jaeren ofte daerontrent - zoo ten zelven tyde als daernaer berucht is gheweest van oneerlick leven - zoo de deposante dickwils daarvan by ghemeene faeme verstaen heeft - zynde oock ghebeurt dat de zelve Christyne op zekeren dagh ten tyde de deposante heel zwaer wierdt van kynde⁴⁰ ende wat qualick te passe - deurdien haeren voorseide dienstmaerte ghezeten heeft t'haeren huuse in t gat vande deure besich met haere coussen te lappen - hanghende de welcken - de deposante ligghende op haere zolder rustende in eenen hoop drooghe loovers - ghebeurt is dat s'deposants man ghecommen is naer huus half dronken zynde - den welcken eenich discours ghenomen heeft met de voorseide maerte - die haeren meester - alzo hy an haer wat wilde trecken ende treilen - niet en liet passeren - zoo dat de depsoante dies eenighe gheruchte hoorde - zonder nochtans niet te connen vernemen wat zy zeyden - zynde voodaens daernaer ghebeurt dat 's deposantes man endede vooiseide Christyne t'zamen ghecommen hebben opden voorseide zolder - zy Christyne vooren ende haeren voorseiden meester cort volghende - die ontwyffelick niet en wisten dat de deposante niet verre van daer en was verborghen - als wanneer de zelve Christyne haer voegde ende opschickte op haer bedde ende sdeposantes mans daerby vervoughde de zelve tomhelsen ende daermede zynen wille te doene - nemaer alzo de depsoante tzelve ghewaere zynde - vraeghde : wat zy schikken te maken ? - daerop staende omme alle gaef ende onbehoorelick destening te beletten en is gheen faict gheschiedt - nemaer veroorzaekte dat sdeposantes man ter stondt te rugge keerde ende naderwaerts trock ende zy achter - bekyckende de deposante haer voorseide maerte ende

³⁸ Advoueren = toegeven

³⁹ Slakynghen = ontslaan uit de gevangenis

⁴⁰ Heel zwaar van kinde – hoogzwanger

zegghende dat zy een **vuyle vadde** was ende dierghelycke – dat zy beclaecht was van oneerlick te wesen - mits daernaer hebbende doen verhuusen – hebbende de depsoante oock ghezien dat de voorseide Christyne haer liet trecken ende trailen van de soldaten die t'haeren huuse ghelegghen hebben - zoo byden neckhaeire - borsten ende andersins oneerlick handelen - welcke niet en betaemt aen derghelicke dochters Sluytende haer depositie die zy naer lecture heeft onderteckent – meester Andries Lebbe - ende Maillaert de Berch ghetuughen – den 26ste february 1637 -t'oorconde - G. Wenis notaris public

Cotte B

Informatie preparatoire ghehoort by en notaris sconincx tot Poperynghe residerende - ten versocuke van Frans

Techelen filius Jan - present de naerghenaemde gehtuughen - den xij february 1637

Adriaen Schrevele filius Robert - oudt xxv jaeren ofte daerontrent - tuucht ende deposeert op eedt - waerachtch te syn dat hy sdaechs naer drye coningdach lestleden - zynde ten huuse van Mahieu Schrevele zynen broeder – daer't kerremisse was - inden avontstont ontrent thien uren ghelegghen ende gheslapen heeft in zeker hoystal an 't koestal aldaer als wanneer Frans Techelen ende Christyne Leroy - dienstmaerte alsdan van de voorseide Mahieu - ghecommen syn in ofte an t'vermelde hoystal - zoeckende naer Charles Schrevele ende eenen ander van de gonne die oock waren inde vermelde kerremisse gheweest - zoo zy zeyden - ende den voorseide Frans Techelen oft deselve maerte den depositant ghewaree wordeden - zeyden hier es eenen - treckende den depositant byde beenen ende van daer treckende naer het voornoemde coestal etc.

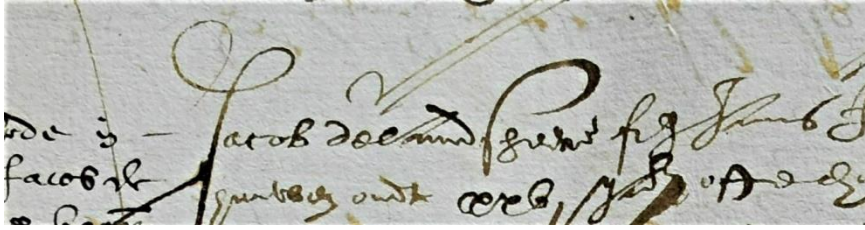
Ghevraecht of de voornoemde Christyne eenich groot misbaer maekte - tzy met moort te roupen oft om hulpe ofte anders - zecht dat neen – ende haddet gheweest dat zy zulcx ghedaen hadde zoude den depsoant lichtelick daertoe ghecommen hebben mits hy gheheel naer was als voorseit es - te weten gene roede van daer zy waren -

Tuucht voorts dickwils ghehoort te hebben dat de voorseyde Christyne doen zy woonde met sdeposants moedere belaecht was met seker soldaten -sonder meer te wetene ter materie dienende –

sluytende daermede syne depositie - onderteckent Adriaen Schrevele - daer onder staet aldus ghehoort ende ghedeposeert - present Jan Van Renynghe- filius Jacques - ende Pieter van Costenoble ghetuughen daertoe ansocht ten daghe voorschreven die de minute neffens my hebben onderteckent - toorconde G. Wenis - notaris public

Cotte B - 2

Informatie preparatoire ghehoort by my notaris onderschreven ten versocuke van Jan Techelen omme Frans zynen zoone

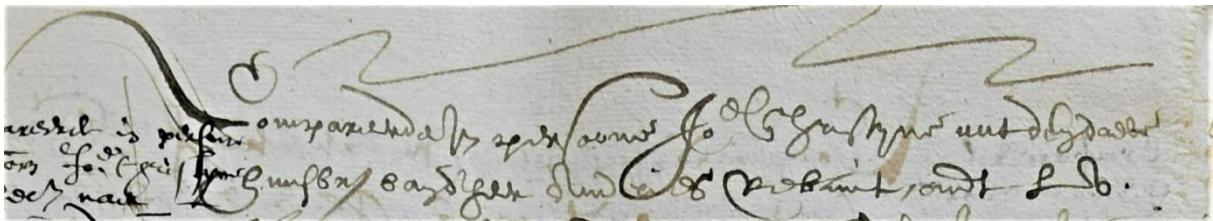

Jacob Delandsheere
filius Jan - jonghman
te huwen - oudt xxvj
jaeren ofte daerontrent -
waghemaeker-

woonende met Jacques vande Wynckel d'oude tot Poperynghe –
tuught ende deposeert op eedt - goede memorie te hebben ende waerachtich t zyn dat hy
opden vijde february laetsleden - emmers tendaghe als Franchois Techelen filius Jans eerst
compareerde voor de wet deser voorseide stede met Christyne Leroy dienstmaerte was van
Mahieu Schrevele gheweest -
heeft met den zelven Techelen - Mahieu Dezagher filius Mahieu - Guillaume Desneper Jan
Rousseau filius Jan - ten huuse van de wedewe van Willem Desneper - binnen de voorseide
stede - alwaer zy droncken **eene groote quantiteyt brandewyn** in zulker voughen dat de
voorseide Frans Techelen alsdanne ende aenstondt eer hy compareerde voor de voorseide wet
- **teenemael by drancke wierdt** zo de deposant jugierde -
Sluytende hiermede zynen depositie die hy naer lecture heeft onderteekent - naer dat hy
redenen ghaf verscheyden droncke manieren inden zelven Techelen danne ghezien thebben
toorconde present Jan van Houcke ende Passchier Herten den ijde juny 1637
onder de menute staet t'marcq Jacques Delandsheere filius Jan by my Passchier Herten - J.
Van Houcke - present

Mahieu Dezaghere filius Mahieu woonende met Jacques vande Fonteyne - oudt xxiiij
jaeren ofte daerontrent -
tuught ende deposeert op eedt - goede memorie te hebben ende waerachtich te zyn dat hy ten
daghe dat Frans Techelen ghevanghen wierdt binnen deser stede - naer dat hy hadde ghedaen
arresteren Christyne Leroy - oock ghevanghen - leden ontent vier maenden gheweest heeft
met den zelven Techelen - Jacques Delandsheere filius Jans - Guilaume Desnepere ende
andere ten huuse van de weduwe Willem Desnepere - alwaer ghedroncken wierdt eene
groote quantiteyt brandewyn - ja in zulcke abundantie⁴¹ dat zy meestal by drancke waeren -
namentlick den voorseide Techelen die te meer bevanghen wierdt - midts hy in t'hooft stak de
comparitie die hy terstondt daernaer ghynggh doen met de voorseide Christyne voor
burghmeestes ende schepenen der voorseide stede -
verclaerst datter wel voor vier schelen grooten⁴² brandewyn ghedroncken wierdt met de
vermelde persoonen -
Sluytende hiermede zyne depositie - die hy naer lecture heeft onderteekent - present Jan
Pierins de jonghe ende Jan van Houcke - ghetuughen hiertoe anzocht - den ijde juny 1637 -
toorconde G. Wenis notaris public

Cotte C

⁴¹ Abondantie = overvloed

⁴² Vier schelen grooten = vier schellingen grooten vlaams

Compareerde in persooene **joffrauwe Christyne Uutendaele** - huusvrauwe van d'heer Andries Rebaut - oudt lv - 55 - jaeren - de welcke ondervraecht zynde ten versoucke van Jan Tecelen – gheseyt - ghetuucht ende ghedeposeert heeft op eedt - zoo zy doet by desen - goede memorie te hebben ende waerachtigh te zyn dat zeker manspersoon - de deposante onbekent - dan verstaen hebbende dat het was den broeder van Christyne Leroy - welcke Christyne ghedetineert is in vanghenisse deser stede -

ten divesche stonden ghecommen heeft voor dezelve vanghenesse - roupende ende clappende jehens de zelve Christyne in waelsche⁴³ taele - ende namentlick eens leden ontrent drie maenden - zeggende dezelve Christyne dese ofte ghelicke worden –

houdt u altyds op u eerste woerde - gy moet blyfven op u eerste woordt

ende dierghelycke - daeruppe de zelve Christyne zeyde dat zy anders ghezeyt hadde ofte yet zulcx daeroppe hy replicquerde in dezen voughen – zeght dat ghy dronken waert dat ghy innocen⁴⁴t waert - dat ghy niet en wiste wat ghy zeyde ende zoo voorts –

alles 'twelcke de depsoante alzo ghehoort heeft - zonder meer te weten ter materie dienende Sluutende daermede haere depositie –

present den voorseide Rebaut ende Jan van Houcke - ghetughen den x january 1637 -

onder staet 't marcq jo. Christyne Utdendaele - huusvrauwe van de heer Andries Rebaut

Compareerde in ghelicke **Fynken filia Servaes Sinneschael** - oudt xxviii jaeren ofte daerontrent - dienstmaerte van d'heer Andries Rebaut -

de welcke ghetuught - ghedeposeert heeft op eedt - goedt onthoudt hebben ende waerachtich te wesen dat zy leden drie maenden ofte bet⁴⁵ -

ten diversche stonden ghezien heeft commen voor de vanghenisse deser stede de broeder van Christyne Leroy - welcke Christyne alsdanne aldaer ghevanghen was - ende noch is roupende ende zeggende tot de zelve Christyne:

Houdt u altyts op u eerste woordt - ghy moet blyfven op u eerste woord -

ende dierghelcyke - daerjehens zy Chrsityne yet andwoorde dat de deposante niet en conde verstaen - ghelycks dat zy zeyde anders zoude ghekentd ofte gheseyt hebben - daeruppe haeren voorseide broeder replicqueerde –

Zecht dat ghy droncke waert - dat ghy niet en wiste wat ghy zeyde

ende zoodanighe propoosten⁴⁶ in waelsche taele - zonder dat de deposante dies aengaende meer en weet - nemaer 't gonne voorschreven alzo ghehoort ende verstaen heeft

Sluutende daermede haer depostie die zy naer lecture heeft onderteeckent - t'oorconde

G. Wenis - notaris publicq

28ste february 1637 - Tichten ende poincten

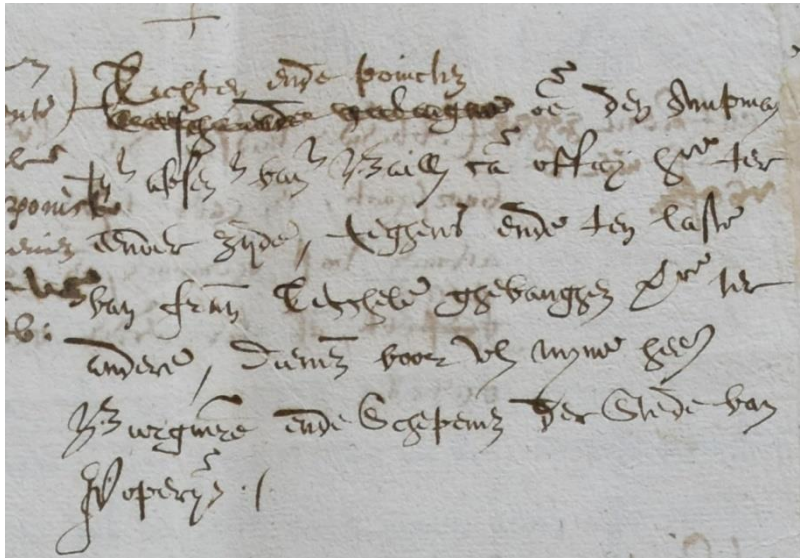
Omme de ampmen ten absentie vande bailliu - causa officij - heescher ter eender zyde jehens ende ten laste van Frans Techelen ghevanghen verweerder ter andere – dienende voor ulieden myne heeren burghmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe

⁴³ Waelsche tale = in het Waals of Frans

⁴⁴ Innocent = onwetend

⁴⁵ Ofte bet = of langer

⁴⁶ Popoosten = WNT = woorden die iemand spreekt. Het mv. is soms weer te geven met: praatjes, soms met: taal of rede.

Fransois van Techelen

ghesisteert in jugemente heeft gheantwoord opde naervolghende poincten zoo hier onder gheschreven staet - present 't college van de et opdene 28ste february 1637

Inden eersten zecht dheerscher in faicte dat Christine Leroy filia Louys opden vijde january laetstleden wesende dienstmaerte van Mahieu Schrevele inden Peselhouck

deser jurisdictie inden avont ghegaen is in het stal van haeren voornoemde meester om te bezichtighen of de merrie van hareren meeste niet en was ontbonden.

Kendt dat Christyne Leroy ghegaen is in het stal om haeren meester opden 7de january laetstleden - niet wetende ter wat oorzaecke

Alwaer den verweerder de voorseide Christyne ghevolcht hebbende haer ghegrepen heeft byden voorschoot van haeren rock – haerd aerby wiste houdende

Zecht dat hy was voor de voornoemde Christyne in het stal ende alzo hy was om op het dilt te climmen - heeft zy hem die spreeckt van achter gheetrocken by zyn casacke⁴⁷ ter oorsaecke van welcke den verweerder de voorseide Christyne ghesmeten heeft van spys over een zille waernaer hy op het voroseide dilt ghecommen - omme te zoucken Charles Schrevele die hy niet en vondt - nemaer wel Adriaen Schrevele die was slaepende emmers ligghende droncken op het selve dilt

Ende naerdien de voorseide Christyne den verweerder ghevraeght hadde waerom hy dat dede - ende dat hy zyns ghelycke soude zoucken ende derghelcyke - seide den verweerder dat zy hem ghenouch was

Ontkent

Hebbende midsdien den verweerder ghequyctteert haeren voorseide voorschoot ende haer byden lyfve in beede zyne aermen vast ghehouden ende haer alzo een beentgen stellende ter aerden ghesmeten ende op haer ghevallen

Ontkent - zegghende dannof niet te weten

Als wanneer de zelve Christine gewaere zynde dat zy haer vut zyne handen niet en conste ontmaecken - den verweerder vast ghehouden heeft by de haere hem daerby treckende ende crabbelende met haeren handt in zyn aensichte

Ontkent alvooren

Nietjeghenstaende welcken ende dat de voorseide Christine gheroupen heeft meester, den voornoemde verweerder met alle force ende ghewelt haer rock ende hemde opghegheven om te vulcommen zyn impudicque voornemen

⁴⁷ Casacke = mantel

Kendt dat de voorseide Christyne doenz y ghesmeten was over de sille gheroepen heeft meester - ontkennende t'surplus

Ende alsoo den verweerder haeren slynkeren handt ghewonnen hade ende vast was houdende ende dat de zelve Christyne met haeren rechteren handt debvoir dede om haere rocx ende hemde neder te dwynghen - heeft den verweerder meer ende meer vervoordert tusschen haere beenen

Zecht danof in het minste niet te weten

Inder voughen dat den verweerder - hebbende zynen brouck van vooren neder ghelaeten - met zyn mannelicheit verdich in zynen handt - met alle force ende ghewelt - ende jeghens haere wille - ende naer dat den verweerder met zynen aerm ofte elleboghe duwende op haere kele ende borsten belet haddde - dat zy niet meer en conste crysschen nocte haeren meester rouppen - zoo zy andermael hadde ghedaen - de voorseide Chrstine alsdan heeft ghevioleert - faict niet lydelick zonder condigne punitie anderen tot terreur ende exemple

Ontkent ende zecht danof in het minste niet te weten

Op 't ontkennen van de verweerder is den heescher gheadmitteert te preuve ende den verweerder ter contra omme syn justificatie te doene - dunckt hem goet

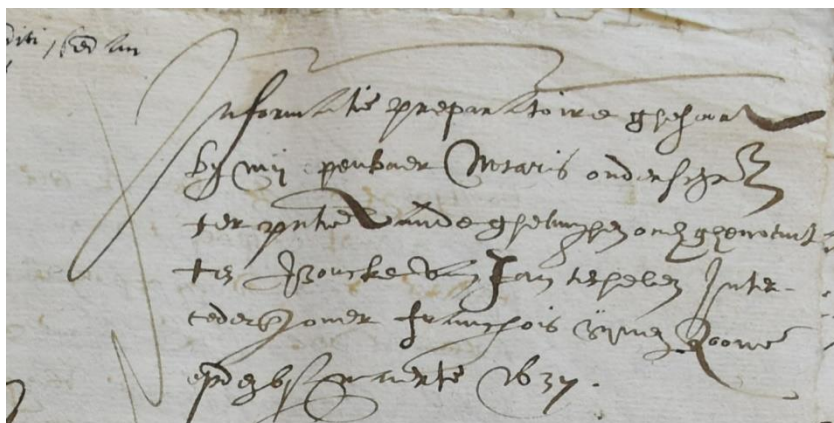
Actum den 28ste februari 1637

Midswelcken dheersche concluderende - tendeert ten fine dat den voornoemde verweerder by ulieden heeren sententie diffinitve ende over recht ghewesen ende ghecondemneert te syne in alzulcke punitie corporele honorarie ofte precuniarie als den juge naer merite vande zaecke zal bevinden te behooren -
biedende preuve ende heeschende kosten.

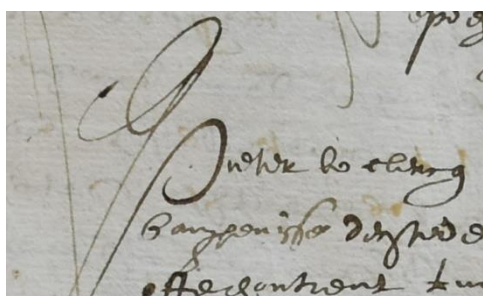
28ste februari 1637

Ghedient van tichten ende poincten waerop den verweerder gheexamineert zynde mets zyn ontkennen - is d'heescher gheadmitteert ter preuve ende den verweerder ter contrarie omme zyne justificatie te doene - dunckt hem goet - actum den 28ste februari 1637

6de maart 1637 - Informatie preparatoire ghehoor by my openbaer notaris

onderschreven tr presentie vnde ghetughen onderghenoteert ten verzoucke van **Jan Techelen** intercederende over Franchois zynen zoone - opden vjde maerte 1637

Pieter Leclercq - sheeren dienaere - cipier vande vangennisse der stede van Poperynghe - oudt xxxvij jaeren ofte daerontrent -
tuught ende deposeert op eedt -

waerachtich te wesen dat Christyne Leroy jeghenwoordelick ghedetineert inde zelve vanghenisse - zondaghe laetsleden ande depsoant gheseyt ende verclaerst heeft dat zy ten onghelycke ende jeghens de waerheyt beschuldicht hadde den persoon van Franchois Techelen mede ghevanghen - nemaer dat zy den voorseide Techelen 'tfaict van cracht opghetieghen hadde deur d'insigatie⁴⁸ ende importinuteyt⁴⁹ van Chaerles Schrevele - Mahieu Schrevele ende Passchier de Meerseman ende dat zy daer te vooren van hemlieden daertoe opgherockt ende verweckt was med schoone woorden ende **belofte van een rock te gheven** - emmers 't gonne denzelven rock meer zoude costen als den voorseide Mahieu haer schuldich was van dienste – dat alle ten opziene van te beletten den vortgangh van thuwelick vande voorseide Franchois Techelen met Cathelyne de dochter van Jan de Schildere - daermede hy ghezekert was - zegghende bet voorst de voorseide Christyne dat zy in 't eerste vande voorseide oprockyngheweghende de voorseide accusatie te volbryngghen deur vreeze van dies ter eede benaemt te moeten wesen ene dat zy hadde moeten zweiren jeghens de waerheyd - waeroppe de voorseide Schrevele ende Meesseman zeyden dat zy tzelve strictelick zoude doen ende dat daer niet ander en gynghe – zulcx dat zy beclough dat zy hemlieden raedt ghevolght hadde - Tuught voorts van ghelycken waerachtich te wesen dat eene vande broeders vande voorseide Christyne ten twee zoo drie stonden ghecommen heeft in oorboire der voorseide vanghenisse ende laetst ten daghe van eerghisteren roupende tot haer – tenez vous tousjours a votre parole - assureé - il vous fault tousjours demouuer sur votre premiere parole - ende dieghelicke - en de depositant de voorseide Christyne naerder ondevraeght hebbende - ende sprekende van dat zy Christyne zoo langhe ghetouft hadde van clachtich te vallen - heeft dezelve Christyne gheseyt dat zy voorde voorseide justigatie zulcx noyt ghepeyst en hadde – zegghende – Indien ick yet hadde willen zegghen - ick zoud't ten minsten ghedaen hebben als den voornoemde Techelen ghezekert was met een dochter van Loker - waeroppe den depositant zeyde dat zy qualick ghedaen hadde alzo deur quaeden raedt yemand te beschulighen - ghemerckt zy nu contrarie zeyde ende zy replicquerende zeyde dat zy hiermede niet en dochte te misdoen -twelcke hy uut haeren mont alzo ghehoort heeft - Sluutende daermede zyne depositie - onder staet by laste Pieter Le Clercq med een marcq

Margriete Moreels huusvrauwe van Jacques Cauwera - oudt lj – 51 - jaeren ofte daerontrent -

tuucht ende deposeert op eedt waerachtich te wesen dat zy heden achte daeghen leden - gheweest heeft neffens Casynken de huusvrauwe van Maillaerd vande Ameele by Christyne Leroy in vanghenisse deser stede ende oock sondaghe lestleden naernoene - zonder nochtans daertoe gheindiceert⁵⁰ te zyne by yemandt - alwaer zy onderlynghe propoosten ghehadt hebben raekende de cause ende oorzake van 't ghevangh vande zelve Christyne - ende van Franchois Techelen filius Jans - vraghende zy depositante zonderlynghe watter waerachtich was van 't faict dat dezelve Christyne den zelve Techelen beclaegt hadde gheleyt ende of zy van hem vercracht hadde gheweest – waeroppe de zelve Christyne zeyde - **dat neen** -

⁴⁸ Insigatie = aansporing – druk van

⁴⁹ Importinuteyt = ongeschiktheid

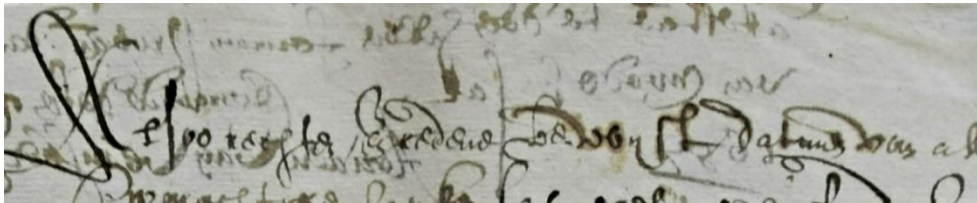
⁵⁰ Indiceren = gevraagd of gedwongen te zijn

ende datter noyt faict tusschen haer ende de zelve Techelen en hadde gheschiedt - nemaer dat
 zy deur quaden raedt van Passchier de Meersseman - Mahieu ende Charles Schrevele den
 voorseide Techelen beschuldigh hadde op belofte byde zelve Schreveles ghedaen van haer te
 voldoene tot de weerde van een nieuwen rock toe de xij pond ofte xiiij pond parisis die de
 voorseide Christyne opde voorseide Mahieu goedt hade van dienste -
 ende voorts van haer in alles t'adsisteren - zegghende bet voorts dat zy ten tyde van tvoorseide
 reden zoude gheseyt hebben - dese ofte ghelycke woorden tot de voorseide raders -
 Dat zy my deden mynen eedt doen - wat zoud' ick maken? -
 daeroppe zy zouden gheseyt heben -
 Doet stoutelick uwen eedt - dat's niet met allen daerover ghelycke toedien zeyde de voorseide
 Christyne dat zy corts voor haer ghevangh gheleedt hadde gheweest byden voornoemde
 Charles 't Ypre omme aldaer te daeghen op zyn begheerte vande voorseide Techelen ende
 te beletten 't huwelick dat hy prestendeerde te doene met Cathelyne filia Jan Deschildere - die
 byster was vande voorseide Charles - daer nu zynen huusvrauwe - zoo zy presumeerde -
 alwaer den zelve Charles de voorseide Christyne zoude verwillicht hebben tot de voorseide
 crachte -
 ende alzo de deposante zeyde dat het zaken van groote importantie waren ende datter
 aenhinghe 't leven vande voorseide Techelen - verandwoorde de voornoemde Christyne
 daerop dat hy van haer gheen schuldt en hadde ende dat hy ten onghelycke zoude moeten
 sterfven -
 dat zy't alles gheseyt hadde deur quaden raedt -
 ende dat zy ten eersen keer voor d'heeren de rechte waerheydt zoude kennen -
 dat zy niet en wiste datte de doot aen cleefde ende dierghelicke -
 daertoe voughende dat zy wel meer zoude zegghen zal de waerheyd van de zake - nemaer dat
 zy vreesde den ondank vande voorseide Schreveles - zegghende -
 Ick vreeze dat zy my zullen doot slaen -
 Oock mede - indien ick anders voor wetten zegghen als ick gheseyt hebbe - ick zal moeten de
 leerre draghen ofte ghegheesselt zyn - zoo my eymant gheseyt heeft -
 daeroppe de deposante zeyde -
 ghy zult indien ghy de waerheyd kendt - maer ghy moet de rechte waerheyd zegghen -
 alle twelcke de deypoante alzo ghehoort heeft -
 Sluutende daermede haer depositie die zy naer lecture heeft onderteeckent

Casynken van Fitselen - huusvrauwe van Mallaerd vande Ameele - schepene der stede
 van Poperinghe - oudt xlv jaeren ofte daerontrent - tuucht ende deposeert op eedt waerachtigh
 te wesen dt zy leden achte daghen - present de huusvrauwe van Jacques Cauwera ende oock
 zondaghe laetstleden - gheweest ende ghegaen heeft - zonder nochtans daertoe by yemand
 gheindiceert te zyne - by Christyne Leroy - inde vanghenisse deser stede -
 alwaer onderlynghe propoosten beworpen wierdt vande cause des ghevanghe van dezelve
 Christyne ende van Frans Techelen filius Jans - daerinne de deposante onder anderen
 vraeghde of het waerachtich was dat zy Christyne vande zelven Techelen vercracht hadde
 gheweest - daeruppe zy Christyne gheseyt heeft sincerelick ende voor de gherechte waerheyd
 dat den zelve Techelen daeraf gheen schuldt en hadde -
 ende dat hy't noyt ghedaen en hadde - nemaer dat zy van hem clachtich gevallen hadde deur
 quaden raedt van Passchier de Meersseman - Charles ende Mahieu Schrevele daerop hope van
 dies eenighe baet ende ghewin te trecken ende namentlick op de belofte byde zelve
 Schreveles ghedaen van haer eenen nieuwen rock te gheven -
 zegghende dier oorzaken t'Ypre gheleedt t' hebben gheweest byden zelven Charles **tot die van
 t'geestelick hoff** - omme te beletten dat den zelven Techelen niet en zoude trauwen met de
 dochter van Jan Deschildere - die nu ghetrauwet is met de vororseide Charles - waeroppe de

deposante zeyde dat zy qualick ghedaen hadde ende dat zy den voorseide Techelen daerdeure wel zoude doen sterfven -
 ende zy Christyne zeyde daerop dat hy zoude moeten ten ongelycke sterfven - want zy zeyde maer zulcx gheseyt ende ghedaen t'hebben om een stuck ghelds -
 ofte om proffyt ende dat zy noyt ghedocht en hadde dat de zake zoude zo verde commen -
 ofte datter de doot aencleefde ende dierghelycke zegghende voorts –
 Ick zoude liever zelve sterfven want hy en heeft gheen schuldt af –
 ende ick hebbet deur raedt ghedaem –
 alle 't welke de deposante uut den oondt vande voorseide Christyne alzo ghehoort ende verstaen heeft
 Sluutende hiermede haer depositie die zy naer lecture heeft onderteekent.

Aldus ghehoort ende ghedeposeert present Andries Masselis filius Jans ende Jan Pierins -
 ghetuughen hiertoe anzocht den 6 maerte 1637 -
 't oorconde den in myn de minute ten prothocolle myns notaris onderteekent - A. Masselis filius Jan - Jan Pierins - G. Wenis notaris publicq

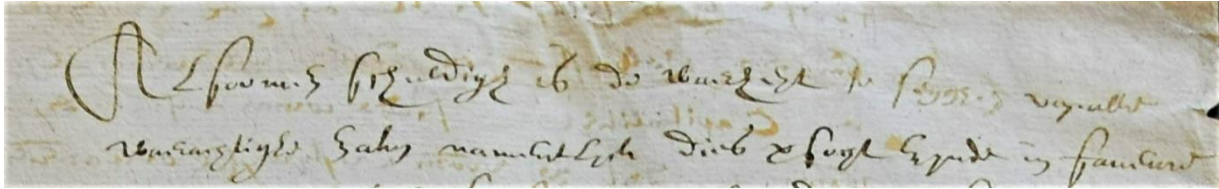
Cotte

Alzo rechten
 ende redene
 bewyst datmen
 van alle
 waerachtighe

saeken sal ghetuughenisse der waerheydt gheven ende nametlick des versocht zynde -
 zoo ist dat ick onderschreven versocht wesende van weggen Frans Techelen –
 attesteere by desen dat alsoo ick ghinck besoecken eenen alferus⁵¹ van eene compagnie van
 Hondschote wesende ghevanghen inde vanghenisse van Poperynghe alwaer insghelic
 ghevangen was een jonghe dochter - de welke stelde vercracht gheweest te syne van eenen
 jonckman insghelicx oock ghevanghen ende alsoo daer een vrouwpersoone wesende
 ghe-naempt Maeyken Marcelis - hebbende eenighe woorden met de voorseide dochter -
 noopende tvoor-seide pretens vercrachtinghe - zeyde de voorseide dochtere –
 Sy hebben my tselve doen doen -ende sy hebben my eenen rock belooft –
 daer by voughende dat naerdien de selve gheseyt hadde –
 Ist dat ick moete den eedt doen - wat soud ick doen? Seyde dat de selve seyden -
 men can u gheen eedt doen doen –
 bemerckende hy attestant wel door de voorseide bevonden - dat de voorschreven dochter niet
 en can hebben vercracht gheweest hierby voughende verstaen t'hebben gheweest den
 voornoemde jonckman ghe-naempt te wesen Frans Techelen ende de dochter te syne Christyne
 Leroy -
 bereedt wesende dese syne extrajudiciele attestatie te doen hebben formeel proberen - daer
 aende alst van noode syn sal - toorconde desen xj maerte 1637

Adriaen van Winsberghe

⁵¹ Alferus - vaandeldrager

Alsoo men schuldigh is de waerheyt te segghen van alle waerachtighe zaken namentlick dies versoght zynde in vaveur van justitie ende defensie van onnschuldighe persoonen - soo ist dat ick onderschrevgen **Jan Bellet** - boekdrucker 's koninghs - gesworen ende practicien des gheestelick hofs van Ipre -

attestere aenghesocht te wesen van eene Christine Leroy van Poperynghe omme haer te dienen als opposante jehghens de bannen van Fransois Techelen filius Jans als van brudegom van Catelyne Schilders filia Jans - naerdien ghetraut met eenen Caerle Schrevele hem eensweeghs opposerende jehghens de bannen van wegghen de selve Cathelyne Schilderes mette welcke hy Schrevele naerdien in myn onderschreven partien is ghetraut ende oversulcx wel ende voorseker te weten uytte woorden vande selve Christine Leroy - in presentie van Philip Lahuwe gheexamineert by my ten huse Arnout Leclercq -

dat sy noyt vleeschelick en is bekent gheweest van de selven Franssois Techel maer dat zy tzelve des avonds naer t' eynde van eenighe maelyt in een scheure allene soud eenighe jonghelinghe bedreven hebben mette selve Cristine dat sy wel wiste dat de voornoemde Techel haer noyt vleeschelick en had bekent - t'selve gheschiedende den derden febraury 1637 - dat sy Cristine ande attestant tvoroschreven verclaerde

daer by voughende den attestant dat den voornoe:mde Caerle Schrevel oppsoant vande bannen van de bruyt vande voornoemde Techel ende darnaer sy Schrevels huysvrawue - neffens alle syne vrienden namelick moeder

broeders ende susters zeere verblyt e-zyn gheweest ende profyt gedaen hebben mette vooroemde trouble tusschen den voornoemde

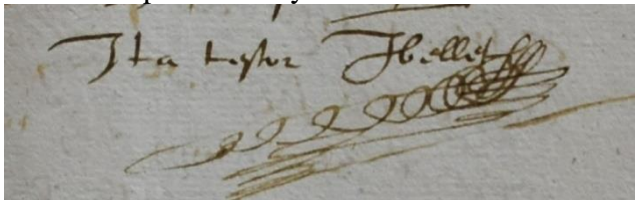
Frans Techel ende Cristine lery ghescheit - niet kommende over en depsoant uyt de worden vande voornoemde Cristine leroy ende de hare mitgaders vrienden vande voornoemde Schrevel

opineren datter sulcke forse by den selven Techel an aher Cristyne soude bedreven gheweest hebben - daer uyt eenighe crym veel min capitaliteyt

uyt soue connen resuleren - niet anders wetende dan dat de voornoemde Cristyne - comparerende meten voornoemde Caerle Schrevel ende de syne -

haer beclaechtde omme de voorschreven jonghelirynghe in haer eer gheintresseert te wesen - ghevende den depsoant reden van wetenschap alle 't voroschreven ghehoort

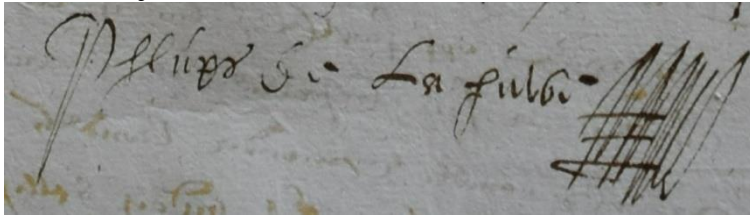
te hebben met belofte van alles te ratificeren tallen tyden ende allomme dies versocht zynde Actum in Ipre - 25 may 1637

ita testor J. Bellet

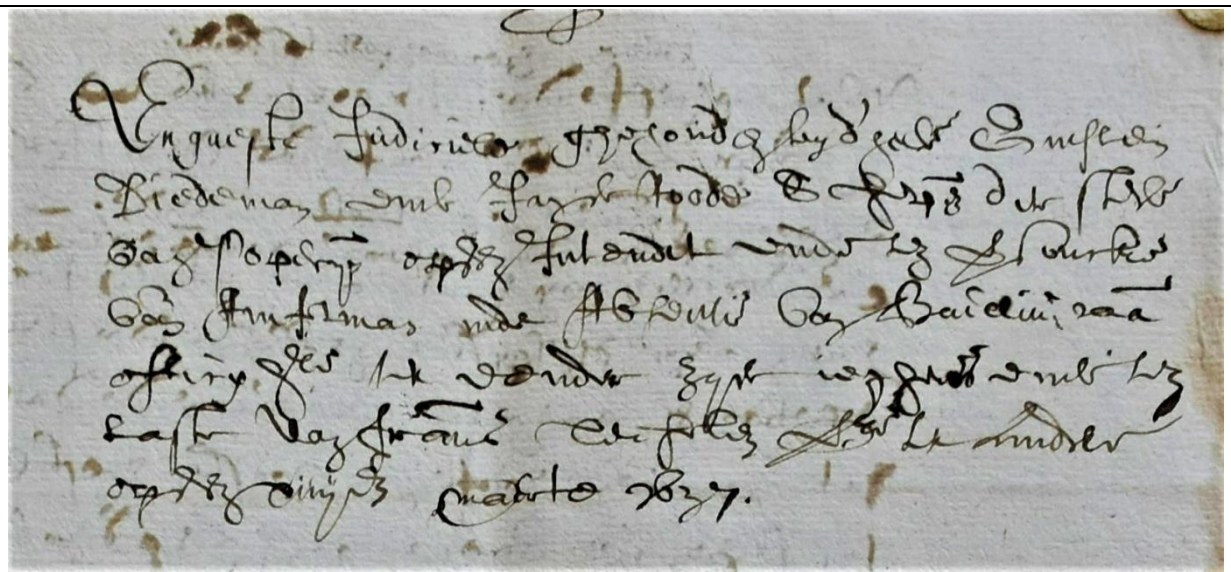
Den onderschreven **Philip Lahuwe** boven vermelt versocht als vooren in faveure van justitie - tuygt ende verclaert op eede by ende ten huysen ten jaere daeghe ende ure gheplaets by ende present gheweest hebben als de voorseide Cristyne Leroy opentlick ende onbedwonghen ghedaen heeft het bovenschreven verclaers -

affirmerende de bovenschreven depositie met meeser Jan Bellet voorschreven in alle pointen waerachtich te wesen is allomme by ende present gheweest thebben -
toorconde jaere ende date als boven

Phylip de la Huwe

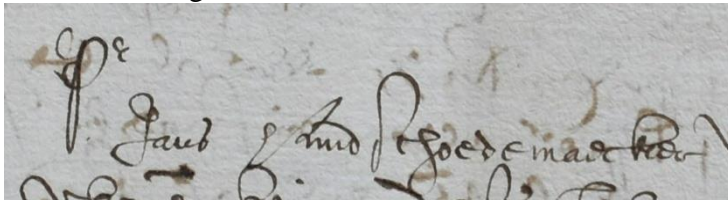
14 maart 1637

Enqueste judiciele ghehouden by d'heer Guislein Diedeman ende Jan de Roode -
schepenen der stede van Poperynghe opden intendit ende ten verzoucke vande ampman inde
absentie vande balliu - causa officij - heescher ter eender zyde jehens ende ten laste van
Frans Techelen verweerder ten andere
opden xiiiije maerte 1637

Christyne Leroy filia Loys - dienstmaerte gheweest ten huuse van Mahieu Schrevele -
jonghe dochter onghewet - oudt 26 jaeren ofte daerontrent -
oorconde ghedaecht - ghehoort ende ghe-examineert opden voornoemde intendit - zecht -
tuucht ende deposeert op eedt -
wel te weten ende goede memorie t'hebben dat zy upden vjde january 1637 ghegaen is in het
coostal van haeren meester - om te sien of haer meesters merrie wel ghebonden was - al waer
Frans van Techelen zynde - haer deposant ghegrepen heeft byde rocx ende daernaer by haer
fatsoen ofte lyf - ende maeckende een beentjen haer ter aerde ghesmeten heeft ende op haer
ghevallen - twelcke de deposant ghevoelende ende haer niet en connende ontmaecken vut de
handen vande voornoemde Frans - heeft hem ghetrocken by den haire ende ghecrabbelt in syn
ansichte -
dies nietjegenstaende den voorseide Frans haere rocx ende hemde med force ende ghewelt
ende jehens haeren dunck was oppheffende -

ende haere schaemelheydt tastende - ter oorsaecke van welcken de deposante was roupende - meester !- waerop den voornoemde Frans niet passende - en heeft niet willen ophouden ofte stillen staen - hoewel zy andermael was roupende op haeren meester - maer haeren aerm ghesaysiert hebbende ende stellende zyn ellebooghe op haeren keleput ende daarmede belettende dat zy niet roepen en conste - heeft meer en meer tusschen de beenen van haer deposante gheadvanceert ende alzo met force ende ghewelt ende jeghens haeren danck - haer vleeschelick bekent naer welcker ghecommen is Jaenne d'huusvrauwe van Andries Mahieu - moeder van haeren voorseide meester - hebbende een bernende lampe in haer handen - de welke den voornoemde Frans ghewaere zynde - heeft ghespronghen opden tas van hoy ende cruudschoven inde scheure venster - ende van achter gherocht zynde inde scheure - is door d'achterdeure vertrocken - zoo zy deposante verstaen heeft - ende zy depsoante ondervraecht vande voornoemde Jaene waeromme men gherucht ofte gheroup ghemaect hadde emmers watter was te doene ende waeromme dat zy zoo langhe wech was blyvende - ende waeromme zy deposante mismaeckt was weenende - en heeft de deposante vut pyne niet ghesprooken ofte verandtwoordt in het eersten - tot dat zy ghecommen zynde inden huuse van haeren meester ende verhaelt heeft ter presentie van haeren voorseide meester ende deser Jenne - wat haer gheschiet was - niet wetende of zy volcommelyck ende perfectelick gheheel op haer verhaelt ghelet hebben ofte niet - tuught bet voorts dat ghecommen synde inden huuse men haer vraeghde waer van dat zy deposante zoo mismaeckt was - zwart in t'ansicht ende bebloet op haeren handen - lyfken - ansicht ende mutse - waerop zy in t'eerste niet sprekende daernaer verhaelt heeft ter presentie vande voorseide Jenne ende haeren meester t'gone haer gheschiet was - zoo vooren gheseyt is - sluitende hiermede haer depositie die zy naer lecture heeft onderteekent - Depost heeft de deposante verclaerst ter presentie vande bovenschreven heeren dat zy niet en const schryven ende versocht dat men dese soude teekenen - t'oorconde als greffier - J. de Ruelles 1637

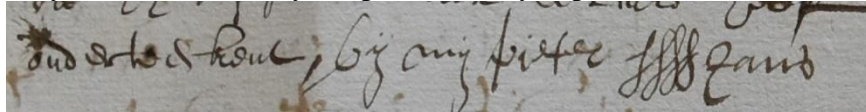
Pieter Jans -

handschoenmaercker van synen style - woonende binnen dese stede - oudt 22 jaeren ofte daerontrent - oorconde ghedacht - ghehoort ende

gheexamineert opden voornoemde intendit - zecht ende tuught op eedt anders niet weten te spreken dande waarheydt van t'inhouden van het article vande voorseide intendit - daer hy ghemargineert staet dan dat opden viij january 1637 ghenoodt zynd van Mahieu Schrevele ende Paschier de Meersseman om te gaen vut dryncken de rest van het bier inghedaen om de kyndtfeeste van Mahieu Schrevele - hy heeft hooren zegghen ende spreken t'synen huuse den voorseide Passchier jeghens de voornoemde Mahieu soo nu saeckt was - Christyne - denoterende de voorgaende deposante - het was varynck⁵² een quartier urs eer zy haeren assen conste hebben - waer op hy depositant andwoordende - vraeghde watter haeperde - replicqueerde de voornoemde Passchier - Frans Techelen - denoterende den verweerder - wilde gister avondt Christyne vercrachten - ghevende voor redene van wetenschap dat hy s'daeghs te vooren op den vijde january vertrocken was vutten huuse vande voorseide Schrevele alwaer hy te kyndtfeeste begroet was med syn huusvrauwe - ende de eer de voornoemde Christyne alzo mismaeckt synde binnen quame -

⁵² Varinck – varings = De Bo - Varings - bijw. welhaast - spoedig - aanstonds - seffens - Tot varings - afscheidsgoet gebruikt in denzelfen zin als tot laer - tot wederziens

Sluytende hiermede zyn depositie die hy depositant naer lecture heeft onderteeckent -

A close-up of a handwritten signature in dark ink on aged paper. The signature is written in a cursive script and appears to read 'by my Pieter Jans'.

by my PieterfffJans

Magdaleentjen - dochter Jaecques Leroy ende huusvrauwe van de voornoemd Pieter Jans - oudt 24 jaeren ofte daerontrent -

oorconde ghedaecht - ghehoort ende ghe-examineert opden voornoemde intendit - zecht ende tuucht op eedt anders niet te connen deposeren dan dat op den viijde january t'haeren huuse ghecommen is Passchier de Meersseman woonende binnen dese jurisdictie med den voorseide Mahieu Schrevele - zegghende:

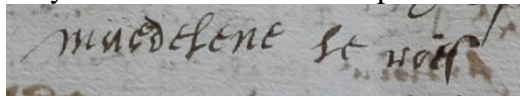
je wit noynt watter ghister t'onsen haeperde -

waerop haeren man andwoordende vraeghde - wat?

repliquerde de voornoemde Passchier dat de voorseide Christyne ghisteravondt - wesende den vjde - in huus quam seer bebloet ende buuten assem - sonder te connen spreken ende dat die was t'gheselschap de voornoemde Christyne vraghende of Frans van Techelen haer vercracht hadde -

waerop zy niet een woord verandwoorde maer wy betuugden wel dat zy moest hebben vercracht gheweest

Sluytende hiermede haere depositie die zy deposante naer lecture heeft onderteeckent

A close-up of a handwritten signature in dark ink on aged paper. The signature is written in a cursive script and appears to read 'Maedelene le Roy'.

Maedelene le Roy

Actum present d'heer **Jan Rouvroy ende Jan de Roode** - schepenen dezen iijde maerte 1637

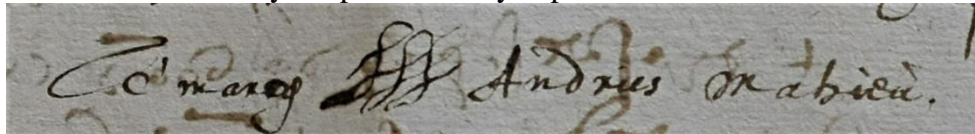
Andries Lemahieu - landsman van syne neerynghe - wonende binnen dese jurisdictie - oorconde - ghedacht - ghehoort ende ghe-examineert opde voornoemde intendit ende namentlick op het article daer zy ghemargineert staet -

zegt - tuught ende deposeert op eedt - dat hy gheen memorie ter weerelt en heeft van t'inhoudt van diere door den overvloedighe dranck daermede hy ghevanghen was -

dan dat zyn huusvrauwe opden wech gaende naer huus vande kyndtfeeste van Mahieu Schrevele hem vraeghde of hy niet en hadde ghemerckt watter ghepasseert was in regaerd vande voornoemde Christyne Le Roy - ende Frans Techelen -

waerop hy depositant andwoorde dat neen - mids hy te vele ghedroncken hebbende in slaepe ghevallen was

sluttende hiermede syn depositie die hy depositant naer lectuere heeft onderteeckent

A close-up of a handwritten signature in dark ink on aged paper. The signature is written in a cursive script and appears to read 'Andries Mahieu'.

tmaercq Andries

Mahieu

Jaene George - huusvrauwe van Andries le Mahieu voorseid - oudt 53-tich jaeren ofte daerontrent -

oorconde ghedacht - ghehoort ende ghe-examineert opden voornoemde intendit -

zecht tuught ende deposeert op eedt - wel te weten ende waerachtich te syne dat naer drye conynghendach laetstleden -

zynde in gheselschap med noch andere personen ter kyndtfeeste vande voornoemde Mahieu Schrevele -

ghegaen buuten huuse zouckende ende siende waer dat d'huusvrauwe van Adriaen Schrevele
 ende Jacquemyne huusvrauwe van Antoine Mahieu waeren -
 ghehoort heeft zeker gheruchte ende gheroup inde het coestal vande voornoemde Schrevele -
 segghende an beede de bovenschreven vrouwpersonen - wat hoor ick daer ?
 waerop zy voor andwoord gaeven dat het was Frans Techelen ende Christyne - jonckwyf ofte
 maerte vande voorseide Schrevele -
 t'welcke oorsaecke ghegheven heeft ande deposante te gaen hooren watter scheelde -
 ende ghecommen syne tot an de duere van het voorseide coestal - heeft ghehoort dat de
 voornoemde Christyne zeyde an de persoon die by haer was -
 staet stille - staet stille !
 ende is alzo ghelopen in t'huus vande voornoemde Schrevele omme t'selve te kennen te
 gheven ande moeder vande voornoemde Frans Techelen -
 zegghende Janne moye - ick weet wat -
 waerop de voornoemde Janne andwoordende - wat ? Wat?
 ende zy deposante replicqueerde - uwen sone - denoterende den voornoemde Frans is met
 Mahieus jonckwyf - denoterende de voorseide Christyne - in het coestal - roupende - naer
 dien zy wat ghehoorckt hadde - Frans Frans Techelen waer zyt ghy dan?
 ende ghekeert zynde in het huus - zegghende ende verclaersende dat thaeren sone niet en was
 - is de depsoante andermael ghegaen ende dat med keerslicht naer t'voornoemde coestal -
 ende alzo zou⁵³ de clyncke van de deure nu wel en conste open doen - is ghegaen duer
 t'voornoemde coestal huer licht stekende -
 omme te bemercken watter schuyelde - waernaer de voornoemde Christyne de duere open
 doende -
 is vut ghecommen ende ghesien syne moeder vande voornoemde Frans weirdt ondervraecht
 wattert haperde -
 en heeft de voornoemde Christyne niet een woordt ghesproken - zynde bebloet opde mutse
 ende zwart in t'anzicte - aessemloos end mismaeckt -
 vraeghende ooc zy depsoante - wie en heeft dat ghedaen ?
 ende heeft de voorseide Christyne eerst ghelick niet een woordt ghesproken ofte antwoordt -
 ende ghecommen zynde binnen huuse heeft andermael gevraecht de voornoemde Chistyne
 wie dat haer dat ghedaen hadde -
 heeft zy verclaerst dat het gheweest hadde de voornoemde Frans van Techel -
 ende zy deposante vraeghende indien ick niet ghecomen hadde - hoe haddet dan vergaen?
 de voornoemde Christyne zeyde med groote pyne ende zonder nauwelicks te connen spreken -
 gheheel mismaeckt -
 ick hadde doot ghegaen -
 Sluytende hiermede haer depositie als niet breeder wetende ter materie dienende die zy
 deposante naer lecture heeft onderteekent
 tmaercq jenne Schrevele

Jacquemyntjen de Drye - huusvrauwe vn Anthoine Lemahieu - woonende
 binnen deser jurisdictie - oudt 25 - tich jaeren ofte daerontrent -
 Oorconde- ghedaecht -ghehoort ende ghe-examineert opde voornoemde intendit -
 zecht - tuught ende deposeert op eedt -
 wel te weten ende goede memorie t'hebben dat zy des anderdaeghs van drye coninghen
 laetstleden - zynde ter kyndtfeeste van Mahieu Schrevele -
 ghesien heeft dat Christyne le Roy ghegaen is in het coestal vande voorseide Schrevele ende
 Frans Techelen - verweerder - haer volghende -

⁵³ Zou = zij

sonder te weten wat zy aldaer ghedaen hebben - dan een goede half urs ofte daerontrent daernaer ghesien de voornoemde Christyne commen in huus al weenen ende vrymende haer oogen ende alzo de feesteghenooten haer vraeghende wat zy hadde – en heeft de voornoemde Christyne niet verantwoordt een inckel woordt – dan is alzo vertrocken inde caemer by haere vrouwe daer zy in kyndtbedde lach – zynde alzo de voornoemde deposante med haeren man naer huus ghegaen sonder breeder vande saecke ghesien te hebben
Sluytende hiermede haere depositie die zy deposante naer lectuere heeft onderteekent

Maercq Jacquemynden

de Drye

Mahieu Schrevele landsman wonende binnen dese jurisdictie - oudt 27 jaeren ofte daerontrent –
Oorconde - ghedaecht - ghehoort ende ghe-examnieert opde voornoemde intendit - zecht - tuught ende deposeert op eedt –
wel te weten ende waerachtich te syne dat swoensdaechs naer drye conynghendach laetstleden in de avondtstondt - hy ghesien heeft in syn voorhuus Christyne Le Roy - syne maerte - seer mismaeckt - zwart in t'ansicht ende bebloet op drye plecken - te weten op haeren coon ende elders in twee plecken –
weenende ende niet connende spreken ende alzo Jan van Techelen vaedere vande voornoemde Frans vraeghde watter schuyldde –
heeft zyn huusvrauws schoonmoeder den verweerder gheseyt ende gheandwoordt – Frans heeft willen deere afnemen van de voornoemde Christyne –
Waerop den voornoemde Jan Techelen repliqueerde dat het niet waer en was – ende Janne Lemahieu - moeder vande depositant verclaerstde dat ja - zeggende het was emmers uwen sone - denoterende den voornoemde Frans - sprekende den selven Jan ende daerop segghende –
Ick en wist niet dat myn sone zulcken vozerick⁵⁴ was
ende Janne Sneper zyn huusvrouwe - den droeven fielt⁵⁵ - denoterende Frans haeren schoonsone -
Zoud'hy willen een dochters eere afnemen? Den droeven buggere⁵⁶ spant zyn coorde - beyt⁵⁷ tot morghen - ick zal't hem verleeren -
alles ter presentie van de voornoemde Christyne die niet een woordt en sprack – dan mismaeckt ende bebloet alsovooren - weende ende vertrock - alzo tot inde camere daer s' depositants huusvrouwe in kyndtsbedde lach -
Ende ghevraeght of zy al daer niet en heeft de voornoemde Christyne hooren verhaelen - wat haer gheschiedt was - zecht danof gheen memorie t'hebben - dan dat het wel mach waer syn - dat zy van de voornoemde Frans zoude ghevioleert ofte vercracht hebben gheweest - meds hy t'selve zoude verstaen heeft vutter mondt van de voornoemde Janne syn moeder ende Janne sverweeiders moeder die t'selve vande voornoemde Christyne ghehoort hebben -

⁵⁴ Vozerik = De Bo - vozen - vrijen - secuele handelingen verrichten

⁵⁵ Fielt = WNT – schooier - schurk

⁵⁶ Bugger = WNT = Smeerlap, fielt, gemeene kerel. Verg. het hedendaagsch gebruik, in platte straattaal, van sodomieter als scheldwoord.

⁵⁷ Beyten = wachten

Tuught bet voorts dat des anderen daeghs hy depositant ende syn huusvrouw vraegden de voornoemde Christyne hunne dienstmaerte waeromme zy niet en aet –
mids zy was teurerende ende droeve in haer herte - ende heeft niet daerop gheandwoordt - gaende treurich achter thuuse sonder spreken –
eyndelynghe ghevraecht of zy in deele ofte gheheele de voorseide Christyne ten selve daegh ofte eenighe daernaer - niet en heeft hooren segghen ende verclaeren dat den voorseide Frans haer soude vercracht hebben –
zecht als vooren danof gheen memorie t'hebben - dan men weet wel dat het waer is ende ghevraecht de redene – waeromme ?
tuught vutte doen dat zynen broeder Adriaen Schrevele haer heeft hooren roupen in het stal ende batementen med den voornoemde Frans - segghende staet stille - staet stille - ghy bugghere ende roupende drye mael haeren meester - zoo hy depositant vutter mondt vander voorseide broeder verstaen heef - ende oock syne moedere – verclaersende dat zy zulcx wutter mondt vander voorseide Christyne ghehoort heeft
Sluytende hiermede syne depositie die hy depositant naer lecture heeft onderteekent Mahieu Schrevele

Jacquemyntjen Meersseman - huusvrouw van Mahieu Schrevele - oudt 27 tich jaeren ofte daerontrent - oorconde ghevraecht - ghehoort ende ghe-examineert op den voorseide intendit –
zecht - tuucht ende deposeert op eedt – wel te weten ende goede memorie t'hebben dat op sanderendaeghs van drye conynghen dagh laetstleden - wesende haer laetste kyndtfeeste - inden avondstont haer heeft commen aendien Fransyne - huusvrouw van Adriaen Schrevele dat Christyne haer dienstmaerte was in het coestal med Frans Techelen waerop zy deposante zeyt –
Wel wat heeft de vuyle mocke daer te doene ! - Roept ze inde huuse ! -
ende alzo de voornoemde Fransyne t'selve niet durfste doen - en heeft het niet ghedaen – dan heeft daernaer ghesien dat de voornoemde Christyne binnen commende zeer mismaeckt was ende zwart in t'anzicht - zeer ontstelt ende alzo zy depositant vraegde watter schuyldede waeromme dat zy Christyne was alzo weenende - heeft niet een woordt gheandwoordt - dan altydt continuelick den gheheele avondt gheweent ende ghesnickt – sonder te verclaeren wat haer miscommen was
Sluytende hiermede haere depositie die zy deposante naer lecture heeft onderteekent t'marcq van jacquemyntjen Meersseman

Actum Niclais Beke schepen der stede van Poperinghe den 8ste maerte 1637

Adriaen Schrevele - landsman wonende tot Crombeque - oudt 25 jaeren ofte daerontrent - oorconde ghedaecht - ghehoort ende ghe-examinert opden voornoemde intendit -
zecht - tuucht ende deposeert op eedt wel te weten ende waerachtich te syne dat hy opden vijde january swoensdaechs naer drye conynghendach laetstleden ter kyndtfeeste van Mahieu synen broeder half by drancke synde ontrent den avondstont - gheghaen is ligghen op hoy inde scheurwynckel van synen voornoemde broeder - neffens het coestal al waer hy ghehoort heeft Frans van Techelen verweerder - die was souckende naer Chaerles Schrevele - s'deposants broeder - ommesmyten - zoo hem dynckt - Christyne Leroy - de welcke was zegghende ene roupende ten differenten tyden –
Staet stille - staet stille - zuldy stille staen ! ghe n'buggher - ende eyndelynghe ooc roupende - meester ! -
tot twee zoo drye stonden toe –

hebbende oock ghehoort dat zy Christyne voorseide zeer benaut was als haer tlyf weyerende blaesende ende hyghende daer andermael roupende –

Ghy buggher - ghy buggher !

tot da zy buuten aessem synde niet meer en conste spreken –

zoo hy depsoant conste jugieren - sulcx datter ghecommen is s'deposants moeder op het voorgaende roupen med een licht - twelcke de selve Techelen ghewaere synde ghelopen ende ghevlucht is over hem depsoant daer hy lach - over den wynckel vande selve scheure ende de voorseide s'deposants moeder ghecommen synde binnen t'voorseide coestal - heeft haer hooren vraeghen aende voorseide Christyne –

wat schuylt daer ? wat haepert daer ?-

waerop de selve Christyne niet een woordt en sprack dat hy verstaen heeft - niet wetende nochtans wat tusschen de voornoemde Frans ende Christyne ghebeurt es in het selve coetal - dan dat zy in het stroy zeer waeren wentelende ende de voornoemde Christyne zeer was roupende ende tempeestende - ende swegerende opden voornoemde Frans - dier de forcen ende het ghewelt die den voornoemde Frans op haer was doende -

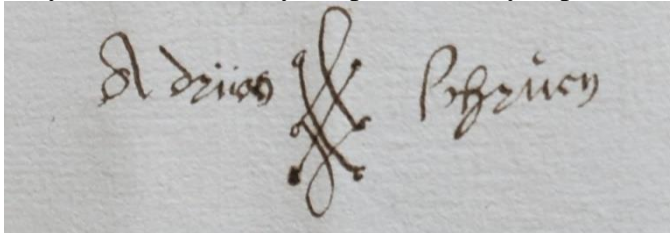
eindighende bet voorts dat zy in het voornoemde coestal gheleden hadde - de schoonmoeder vanden verweerde zegghen ende sustineren jeghens de moeder van hem depsoant dat hy deposant de voorseide force ende craght zoude ghecommitteert hebben ende s'deposants moeder ter contrarie dat het zoude gheweest hebben den selve Frans haeren schoonsone onder vraghende ten dien eynde ende omme danof te wetene de waerheydt vande voornoemde Christyne wie het ghedaen hadde –

waerop zy niet een woordt en heeft gheandtwoordt - zoo vooren ghezeyt is -

zynde alzo van het coestal alle drye te weten 'sverweerders moeder s'deposants moeder ende de voornoemde Christyne vertrocken in huus -

zoo den deposant vut den mondt van zyn voorseide moeder verstaen heeft ende oock de selve persoonen daer waeren - heeft hooren gaen ende hy deposant wel een vierendeel urs darnaer ooc ghegaen in het voorseide huus daer waer niet letten is - hy stappans med zyn huysvrauwe vertrocken naer het gone van Anthoine Lemaheiu omme aldaer te slapen

Sluytende hiermede syn depositie die hy deposant naer lecture heeft onderteeckent

A handwritten signature in dark ink on a light-colored paper. The signature is written in a cursive, historical script. It consists of three parts: 'Adriaen' on the left, a large, ornate monogram in the center, and 'Schrevele' on the right.

Adriaen Schrevele

Fransynten Baes - huysvrauwe van Adriaen Schrevele woonende te Crombeke - oudt 24 jaeren ofte daerontrent -

oorconde ghedaecht - ghehoort ende gheexamineert op den voornoemde intendit - zeght tuught ende deposeert op eedt -

wel te weten ende ghoede memorie t'hebben ende waerachtich te syne - dat zynde des anderendaeghs op een woensdach naer drye coynghdach laetstleden ter kyndtfeeste van Mahieu Schrevele - haeren schoonbroeder - ghesien heeft in het voorhuus Frans van Techelen verweerder ende Christyne le Roy

t'samen cauten ende spreken een goedt vierendeel urs - byde viere by ende neffens haer depsoante de welcke was vraeghende de voornoemde Christyne waer dat Adriaen Schrevele haeren man was - de welcke Christyne zeyde dat haeren voorseide man was gaen slaepen inde scheure - soo dat de depsoant op die woorden buuten huuse is gaen sien naer haeren man ende synde nauwelicx buuten de deure ende over de zille ghetorden - heeft de voorseide Christyne

zien buuten commen ende daernaer oock den voorseide Frans Techelen vraeghende hy
Techelen waer dat Chaerles Schrevele was –
waerop de selve Christyne andwoorde dat zyt niet en wiste - repliquerende zy –
Frans ick gaen kycken inde scheure
ende alzooy zy daerinne niet en conste gheraeken heeft gheroepen de selve Chistyne omme de
duere open te doen - twelcke zy ghedaen heeft - brekende een stocxken van eenen ruymboom
end doende daermede de deure open - de welcke open synde syn beede daerinne ghetorden -
alwaer hebbende ghelet een weynich tyds - heeft hooren roupen de voorseide Christyne –
staet stille - staet stille tot vier ofte vyf stonden toe -
zegghende staet stille ghy buggher –
ende de despoante binnen ghecommen synde zonder nochtans te verhaelen wat zy ghehoort
hadde ende aldaer ghezeten hebbende een weynich tydts - heeft de vrouwe vande huuse -
ligghende in haer kindtsbedde ghevraecht waer de voorseide Christyne haere maerte was -
ende zy deposante verclaerst dat zy haer ghehoort hadde med Frans Techelen in het coestal -
zulcx dat zy deposante andermael huuten huuse ghegaen is omme te sien naer haeren man -
ende buuten synde heeft ghehoort andermael de selve Christyne roupen –
stae stille stae stille - ghy buggere
t'selve ten differente stonden repeterende - tot dat by haer deposante ghecommen synde haer
schoonmoeder voorseit - de selve ghevraecht heeft watter schuyldt -
waerop zy verclaersde dat het Techelen - denoterende den verweerder ende Christyne waren
die in het stal waeren – zynde alzooy daermede al lachende binnen huuse vut het voorseide
coestal ghetorden ende zeer mismaeckt in het aensicht - ende bebloet op haer nmutse -
borste ende schortecleedt - weenende ende buuten aessem synde zonder spreken ende
ghevraecht by haere vrouwe wat zy hadde ende waaromme zy was weenende en heeft de
voornoemde Christyne niet een woort ghesproeken noch gheanwoordt -
Ghevende redene van wetenschap t'selve alzooy ghesien ende ghehoort t'hebben -
Sluytende hiermede haere depositie die zy depositant naer lecture heeft onderteekent
T'maercq Fransyntjen Baes

Beliefve myne heeren burghmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe te
hooren op eedt ten versoucke van Frans Techelen voornoemd
alhier ter maerghe - Pieter Declercq - d'huusvrouwe Jaques Cauwerck - d'huusvrouwe
Maillaert vande Ameele - d'huusvrouwe d'heer Andries Rebaut -
ende hemlieden te vraeghen of zy Christine Leroy niet en hebben hooren zegghen ende
bekennen dat zy jeghens de waerheyt ende deur quaden raet gheassiseert hadde van
vrauwcraecht den voornoemde Techelen ende of Passchier de Mersseman - Mahieu ende
Charles Schrevele - by haerlieden moeder haer niet en hadden uutghemaect ten selve fyne
met belofte van een rock te gheven omme te beletten tapparent huwelick vande voornoemde
Techelen met Cathelyne filia Jan de Schildere- met redenen van scientie ende ander
circumstantien daertoe dienende.

Toedien of de broeders van de voornoemde Chrystine niet en hebben ghecommen voor de
vanghenisse ende tot haer gheroupen dat zy zoude blyfven byde voornoemde accusatie dat zy
de waerheyt - by contrarie oft dat zy zoude ghegheesselt zyn ende dierghelicke - met redenen
als vooren.

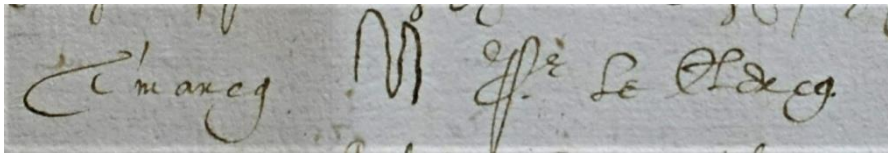
15 april 1637

Enqueste Judiciele ghehouden by Jan de Roode
 opden intendit ende ter versoucke van Frans Techelen - verweerder -
 ende den ambtman causa officij - inde absentie vande bailliu - heescher ten eender zyde opden
 xvde april 1637.

Enqueste judiciele ghehouden by Jan de Roode - schepen der stede van Poperynghe -
 opden intendit ende ter versoucke van Frans Techelen - verweerder -
 ende den ambtman causa officij - inde absentie vande bailliu - heescher ten eender zyde opden
 xvde april 1637

P. Declercq

Pieter Declercq - dienaer vanden heere ende jeghenwoordich cypier
 binnen deser stede - oudt sesendertich jaeren ofte daertontrent -
 oorconde - ghedaecht - ghehoort ende gheexamineert opden voornoemde intendit - zecht -
 tuught ende depodeert op eedt -
 wel te weten ende waerachtich te zyne - dat op eene zondagh zynde den tydt hem buuten
 memorie wezende - by Christyne le Roy - de welcke den verweerder beschuldicht ende
 ghaeccuseert is vercracht t'hebben - hy depositant niet en heeft hooren zegghen ofte bekennen
 dat zy jeghens de waerheyt zoude ghaeccuseert hebben den voornoemde Techelen van
 vraucracht nemaer wel door inductie van Passchier de Meersseman - Mahieu ende Charles
 Schrevele - med belofte van een deel van eenen rock - zonder te kennen ofte ontkennen dat zy
 vercracht hadde gheweest van Jan Techelen - waerop hy depositant de voornoemde Christyne
 benaeme dat zy anders niet en soude zegghen dan de waerheyt ende als zy voor de heeren
 commen zoude - dat zy anders niet en soude kennen dan't gone inder waerheyt van t'faict is
 gheleyt ten laste van de voorseide Techelen - 't gonne den voornoemde Christyne verclaersde
 te doene - zegghende -
 deerste keer dat ick voor de heeren comme - ick sal de waerheydt zegghen
 - zynde alzooy hy depositant vande voornoemde Christyne ghescheedt - ende ghegaen naer syn
 keucken -
 Voorts tuught dat hy twee zo drye stonden heeft de broeder van Christyne haer hooren
 zegghen - zynde t'saemen inde camer vande vanghenisse daer de selve Christyne was -
 houdt u woordt -
 sonder te weten wat den voornoemde Leroy emmers zoo zy ghe-naemt is - broeder vande
 voorseide Christyne daerdeure verstont ofte te kennen wilde gheven -
 bovendien tuucht noch dat den selve Le Roy - voor de deure vande vanghenisse ghecommen
 is - roupende op haere stuster - Houdt u woordt -
 waerop zy synde ande veynster van de vangheniscamere - andwoorde in 't waelsch - assureé
 t'welcke is t'gone den depositant vande zaecke weet te spreken
 Sluytende zynde depositie die hy naer lectuere heeft onderteekent - naerdien hy voor redenen
 van wetenschap gaf dat hy al t'selve alzooy by ende present synde - ghehoort ende ghesien
 heeft

t'Marcq Pieter Le Clercq

Actum opden xxj april 1637 - present Guislein Diedeman - schepen

Margriet Moreel - huusvrauwe van Jaecques Cauwera - landsman van syne nerynghe - wonende binnen dese jurisdictie - oudt vyftich jaeren ofte daertontrent – oorconde ghedaecht - ghehoort ende ghe-examineert opden voornoemde intendit - zecht - tuucht ende depsoert op eedt - wel te weten ende waerachtich te syne dat zy gheleden ontrent de zeven weken op eene vryndach ghegaen is med ende neffens d'huusvrauwe van Maillaert vanden Ameele inde vanghenisse deser stede omme te gaen spreken Christyne Le Roy - die aldaer ghevanghen was ende omme te hooren wat de voornoemde Christyne zoude kennen ende zegghen vande cracht by haer gheleyt ten laste van Frans Techelen verweerder - aldaer ghecommen synde - hebben de selve Christyne vooren ghehouden ende gheleydt dese ofte dierghelycve woorden inde substantie -

Christyne zecht de waerheydt van t'gone daarvan is - wel zoo zoude men alzo den vrouwe connen vercrachten - het is onmoghelick dat men een vrouwe can vercrachten - kyck - wel wy syn al vrouwen onder elckanderen - wy weten wel dat een knecht alleene een vrouwe niet can vercrachten -

waerop de voornoemde Christyne voor andwoorde gaf - **dat hy** - denoterende den voornoemde Frans Techelen verweerder - **my wat gheve – ick sal wel segghen hoet is** - waerop ten anderen deposante was reponderende - zy lieden - denoternde de vrienden vande selve Frans - en moghen noch en zullen U niet gheven maer wy te weten - zy depsoante ende de voornoemde huusvrauwe van Maillaert Vanden Amele - sullen u liever wat gheven ende tgone u Chaerles Schrevele belooft hebben wy sullen 'tu gheven - al waert twintich patagons zeyde d'huusvrauwe vande selve Ameele - tooghende zy deposante aende selve Christyne drye patagons die zy door dien de voorseide Christyne verclaerst hadde dat Chaerles ende Mahieu Schrevele midsgaders Passchier de Meersseman haer eenen nieuwen rock belooft hadde -

mids latende smelten twalf ponden half die zy Christyne goedt hadde an Mahieu Schrevele van dienen - ten fyne zy den voorseide Techelen zoude accuseren vande voorseide vrouwcracht haer zegghende zy deposante - Christyne hebbense u eenen rock belooft - wy sullen u liever 'tselve gheven en doet niemand sterven ter onghelycke –

waerop alsdan de voorseide Christyne verclaerste ende te kennen gaf dat den verweerder Frans van Techelen jehens de waerheydt zoude gheassiseert hebben van vrouwcracht - zegghende ende kennende Christyne - hy en heeft my niet misdaen - waeromme zoude hy moeten sterven –

hy en heeft anders nie tdan myne buuck ghetast - waer ick voor my seker - ick zoude anders zegghen dan ick gheseyt hebben - Ick hebbe ghedaen door raede van Chaerles ende Mahieu Schrevele midsch Passchier de Meersseman voorseit –

ende zy hebben my belooft alle daeghe inde vanghenisse te commen besien ende besoucken - ende zy en hebben niet ghedaen - Ick sal nu al segghen voor myn heeren al soo t'is - ick en sal nooit meer lieghen omme hunnen wille - te weten van Mahieu - Chaerles ende Passchier voorseit - maer sullen sy my niet gheeselen?

Waerop de deposante haer troostende zegghende compt voor myn heeren - valt op u knyen - bidt verghevenisse - men sal u niet gheeselen –

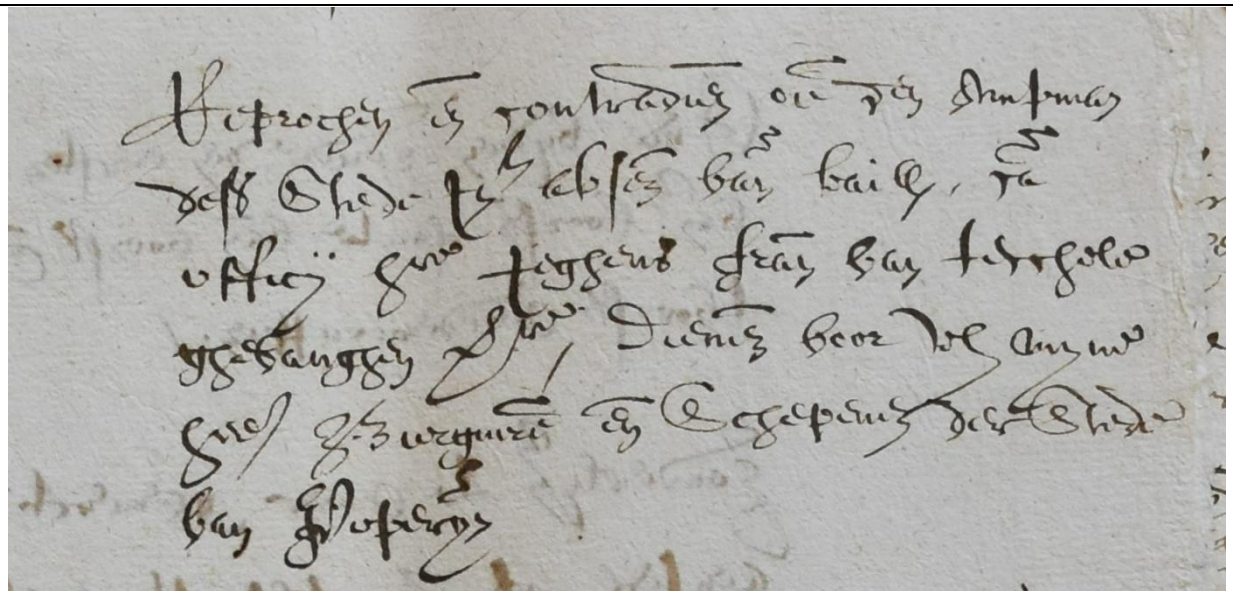
Ende de voorseide Christyne vreesende - zeyt - zylieden sullen my doot slaen als ick utte vanghenisse commen sal indien ick anders zegghen - als ik van te vooren door hunnen raedt verclaerst ende te kennen ghegheven hebbe -

Zegghende zy deposante het en salse alsoo niet ghaen - myne heeren zullen dat wel beletten - men moet niemandt vreesen omme waerheydt te zegghen - Tuught bet voorts dat de voorseide Chrsityne zoude beleden ende bekent hebben dat doen de voorseide Mahieu ende Charles Schrevele midsgaders Passchier de Meersseman haer raeden ende inghaven dat zy zoude den verweerder accuseren vande voornoemde vraucracht ende dat zy daerop vraeghde maer of myn heeren my mynen eedt deden doen ende t'zelve zouden bevestighen - de voorseide Mahieu - Charles ende Passchier zeyden : doet hem stoutelick - wy sullen u alle daeghen in vanghenisse commen besien indien zy u in vanghenisse doen steken ende wy sullen u veraeden ende ghevraecht of de voornoemde Christyne ten selven tydt niet en verclaerst heeft de redenen waeromme dat de voorschreven Mahieu Chaerles ende Passchier haer daertoe waeren oproerende - zecht dat het was omme te doen beletten t'apparent huwelick vande voornoemde verweerder med Cathelyne filia Jan de Schildere welcke Cathlyne als nu med de selve Chaerles Schrevele ghetrouwet is - Eyndelynghe ghevracht of zy niet en heeft hooren roupen voor de vanghenisse den broeder vande voorseide Christyne ende spreken eenighe propositen den tydt zy ande voorseide Christyne was s'dyssenachts daernaer eenighe appelen dregghende - versclaerst ende tuught als dan gehoord t'hebben de broeder van de voorsiede Christyne op haer suster roupen - denoterende de deposante - il y at la une commere - denoterende de deposante - venu pris de vous - ne dicts rien a elle - tenues vostre parolle - ende t'gone dat zy deposante daarvan weet te srpeken - naerdien zy voor redene van wetenschap ghegheven hadde dit t'selve y ende present zynde - alzo ghesien ende ghehoort thebben Sluytende hiermede haere depositie die zy deposante naer lecture heeft onderteckent T'marcq van Margriete Moreel

Marie Billau huusvrauwe van Jaspas Pyck - wonende onder dese jurisdictie - oudt 54 jaeren ofte daerontrent - oorconde - ghedaecht - ghehoort ende ghe-examineert opden voornoemde intendit - zecht - tuught ende deposeert op eedt wel te weeten ende goede memorie t'hebben dat op eenen vryndach gheleden ontrent zes ofte zeven weken - haer ghecommen syn besoucken inde vanghenisse deser stede daer zy deposante ghevanghen sieck liggghende **Casyne huusvrauwe van Maillaert vande Ameele** - vraegghende hoe zy deposante vaerde - ende besich ofte onledich zynde med couten ende clappen med Christyne Le Roy nomede ghevanghen ende faict gheleyt by haer ten laste van Frans van Techelen verweerder - is gheschiedt dat de voorseide Casyne vut de camere neder ghegaen is - alwaer synde - heeft de voornoemde Christyne haer deposante ghebeden dat zy de selve Casyne boven soude roupen - zegghende : ick hebbe wat op myn herte - ick zoude gheerne u ende Castyntjen te kennen gheven ende zynde de voornoemde Casyne boven gheroepen ende ghecommen - heeft de voornoemde Christyne hooren kennen dat zy door raedt ende innegheven van Mahieu ende Chaerles Schrevele midsgaders Passchier de Meersseman - zoude gheaccuseert hebben voor een gheestelycke juge tot Ypre van vraucracht den persoon van Frans Techelen alhier ghevanghen verweerder ende alzo zy t'selve niet en wilde doen - zegghende: waeromme zou'ick dat doen - ick en hebbe gheen gheldt omme te procederen ende voorts of zy mynen eedt wilde wat zal ick maecken - opden verclaersden - ende beloofden de voornoemde Mahieu - Chaerles ende Passchier dat zy zoude gaen tot hunnen procureur ende datter van gheen nood en was eenich gheldt te verschieten -

ende dat zy stoutelick haeren eedt zoude doen ende dat zy zouden med de twaelf ponden parisis die zy goedt hadde van dienst op Mahieu Schrevele - haer eenen baey coopen ende toelegghen t'surplus in cas van node ende corthede ende ghevraecht of zy niet en heeft hooren de voornoemde Christyne bekennen de redene ende cause vande voornoemde indictie duer raedt - zecht ende verclaerst dat het was omme te beletten het apparente huwelick vande voornoemde verweerder med Cathelyne filia Jan de Schildere - Tuught bet voorts dat zy ghehoort heeft ten twee diversche stonden hooren roupen de broeder vande voornoemde Christyne op haer onder ander proposten - il faut tenir vostre premiere paroole etc... twelck is t'gone de voornoemde deposant weet op den intendit sprekende - Sluytende hiermede haere depositie die zy deposante naer lecture heeft onderteeckent - naerdien zy voor redenen van wetenschap gaf - t'selve alzo ghehoort ende ghesien t'hebben 't marcq Marie Billau

27 mei 1637

Reprochen ende contradictien omme den ampman deser stede inde absentie van de bailly - causa officij heescher - jeghens Frans van Techelen ghevanghen verweerder - dienende voor ulieden myne heeren burghmeesters ende schepenen deser stede van Poperynghe

Inden eersten employeert den voornoemde heescher de generaliteit van rechte militerende int faict van reprochen ende contradictien zonder te letten opde ghetuughenese van sverweerder oorconden - al hadden zy teenemael ghedeposeert sverweorders intentie- overmidts dat zy in allen ghevalle maer en deposeren vut eene confessie extrajudiciele van Christine Leroy die naer rechte niet en wordt gheadmitteert⁵⁸ Boven dat oock de selve Christine Le Roy - al hadde zy tfaict ende vrouwcracht aen haer ghecommitert byden verweerder wederroupen - dat dheescher niet en ghelooft zoude moghen ghespiceert zyn - daertoe met ghelde ofte anderssins ghesuborneert⁵⁹ gheweest thebben

⁵⁸ Admitteren = toelaten

⁵⁹ Suborneren : omkopen

Ende bydien zoude den eersten ansech ende accusatie vande voorseide faict van de voorseide Christine moeten prevaleren tvoorseide wederrouppen
Zonderlynghe te meer ghemerct dat den zelven ansech is vergheselschapt mette
circumstantien daertoe dienende - die eensdeels zyn in confesso.- mids welcken - etc.

20 juni 1637

Salvatie omme Jan Techelen verweerder contra den ampman cause officij
delicten - ghedient den xxste juny 1637 ende in rechte

Salvatie omme Francois Techelen ghevanghen verweerder jeghens den amman in absentie
vande bailliu heescher - dienende voor ulieden myne heeren burchmeesters ene schepenen der
stede van Poperynghe

Alvooren den verweerder employeert voor salvatie alle zyne voorgaende ghediende mette
preuve daerup ghevolgt

Accepteerende ten dien fyne tsyne voordeele dat dheescher niet bysonders en heeft weten te
zegghen jeghens de ghetuughynghe ende preuve by hem verweerder ghedaen

Daerby nochtans den verweerder claerlick betoocht heeft dat de voornoemde Christyne Leroy
opentlick bekendt heeft dat zy ten onghelycke ende jeghens de waerheyte den verweerder
gheaccuseert heeft vande vrouwecracht in questie

Welcke kennesse gheenssyns wederleghelick en is vutten hoofde dat die zoude wesen
extraordinairelick gheconsidereert dat alhier questie is van eenen simpelen aensech ghedaen
byde voornoemde Christyne ghedaen sverweerder laste ende dat naer zoo langhe laps van
tyde - midsgaeders naer voorgaende arrest thaeren laste by den verweerder ghedaen ende
andere circumstantien breeder by sverweerder reprochen ghededuceedt die daeromme in desen
grootelicx trelevant is ende destruweert het fundament vande selve aensegh

Ontkennende den verweerder vande selve ghecauseert soude zyn vut eenighe subornatie
daervan tselve de voornoemde Christyne gheconverteert is vanden selven aensegh
ghedaen thebben door inductie van Carel de Schrevele ende zyne vryenden ten tyde als hy in
dispute waeren ten gheestelicken hove omme ten huwelicke te hebben Cathelyne Schildere
zoo breeder byde voorseide reprochen gheseyt es.

Sulcx dat het voorseide wederrouppen verstaen moet zyn gheschiedt te zyne expuro remrosu
conscientie - te meer gheconsidereert dat het selve wederrouppen gheschiet es - naerdien dat de
voorseide Cathelyne den verweerder afvallende - ghehuwet es gheweest mettter voornoemde
Schrevele - de sic post completur actum - daeromme de subornatie gheschiet es als
alleenelicken de voorseyde Cathelyne den verweerder afghevallen zynde up het te kennen
gheven van wegghen den voornoemde Carel Schrevele ende zyne vryenden van dat den
verweerder soude wesen een fielt ende ghedaen hebben de pretense vrouw=cracht.

Welcke subornatie haer noch daeghelicx meer ende meer veropenbaert als men publicquelick
ziet dat de vryenden vande voorseyde Christyne apparent door inductie vande voorseide
Charles Schrevele ende zyne vryenden haer commen besoucken ende vermaenen dat zy
zoude blyfven by haer eerste woordt ofte dat zy anderssyns wel zoude publicquelicke
correctie onderstaen -

versouckende midsdien dat haer niemant en zal moghen spreken ende dat zy strictelick zal
gheleyt worden

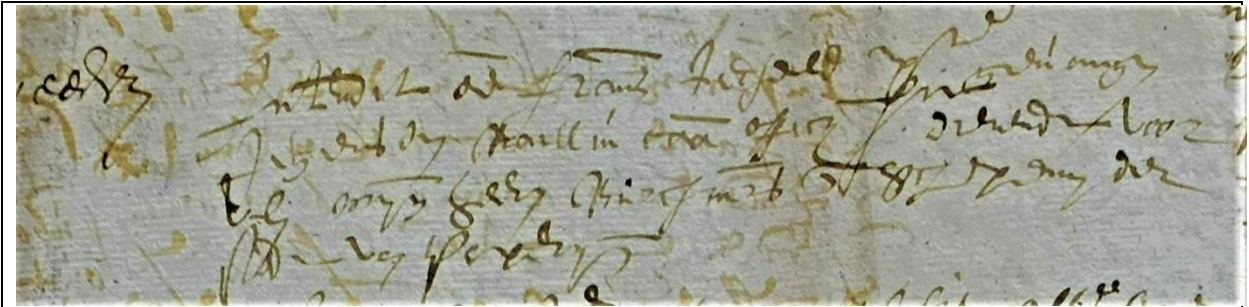
mids welcken etc.

ende by maniere van provisie versouckt den verweerder gheslaeckt te worden van
vanghenesse op cautie fidenssore et juratoire

20 juni 1637

Ghedient par verweerder van salvatien ende den heecher employerende salvatien van rechte - concluderende de zake in t'advys - actum den xxste juny 1637

De weth admitteert den verweerder tot meerder preuve van zyne justificatie ende namentlick vande gonne gheposeert ende gheannexeert an zyne reprochen - tzy by wettelicke recollemente ofte anderssins - zoo hy te rade werdt - consenterende d'heescher dannof contrarie.

Intendit omme Frans Techelen - verweerder jehens den bailliu - causa officij - dienende voor ulieden myne heeren burchmeester ende schepenen der stede van Poperynghe

Alvoorens den verweerder employeert alhier alle syne reprochen met het overlech daerby ghedaen tot verificatie van welcken den verweerder es gheweest - gheadmitteert by sententie jurislocutaire vande xxvij juny 1637

Omme in vervolghe van welcken byden verweerder te verifiëren dat de voornoemde Christyne Leroy niet stappans naer de gheschiedenesse van het crim dies questie ande justitie haer beclach soude gedaen hebben maer wel een maendt ofte daerontrent daer naer - naerdien zy byden verweerder ghearresteert es gheweest - seght te noteren te wesen dat tvoorseide delict vals ende den ansech van de selve Christyne gheschiet soude hebben sdachs naer dryeconinghsdach int jaer 1637 - daer nochtans vuyte acte vande ansech thaeren laste byden verweerder gedaen doen ende oock vuyte acte van het examen 't synen laste ghehoort - clærlick bevonden wort - den selven ansech eerst gheschiet te zynen upden **7de february 1637** - dat naer ende so een maent naer dat t'pretense delict soude hebben gheschiet gheweest - welke acte ende examen den verweerder ten dien fyne ende voorder niet alhier es employerende - dus hier employ

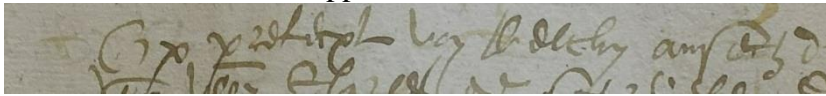
In welke vougen dat een selven ansech naer rechte niet verstaen en can wesen gheschiet te syne byde voornoemde Christyne

ex zelo - naijver - alyquo justity vel in defect ionem siu juris et fame
maer wel in vim judicy i premeditato animo ob notoriam subornationem - omkopen
waerdeure de voornoemde Christyne overwonnen es gheweest zoo omme ghenouch blycken sal

Ende tot betooghe van dien dient alvooren ghenoteert dat de voornoemde Christyne dan ten tyden dienstmaerte was van Mahieu de Schrevele broeder van Chaerles de Schrevele zoo blycken sal byde voornoemde inde marge - Passchier Meersseman ende zyn huusvrauwe Mayken Berghs

Inshgelyckx van welcken blyckt oock vuyt de medegaende sticken

dat den verweerder alsdan was sponsus ecclia cum Catharina de Schildere ende dat den voornoemde Chaerles Schrevele broeder vande voornoemde Mahieu hem heeft gheopposeert jehens de bannen van het huwelick vande voornoemde Cathelyne - meester Jan Bellet - Philippus La Huwe - meester Jan van Costenoble

Op pretext van welcken ansech de vrienden vande voornoemde Charles de Schrevele ende oock hy Chaerles de Schrevele soo vele hebben weten te practiqueren dat de voornoemde Catheryne gherevalieert was met de verweerder te huwen van hem gecreghen heeft eenen afkeer ende hem afvallende ende ghehuwet es metten voornoemde Charles zoo van alles blyct vuyt voorgaende ghe-exibeerde sticken

Tot naerder betooch van welcken zal oock blycken byde voornoemde in de marge - meester Jan Bellet - Philips la Huwe ende meester Jan van Costenoble - dat den voornoemde Charles Schrevele ende syne vrienden door eenen procuruer in het gheestelyck hof 'sbisdoms van Ypre - ghenaeamt meester Jan Bellet - hebben doen t'hemlieden coste becommen he proces t'welcke de voornoemde Christyne Leroy ghepresumeert heeft te stellen jehens de bannen vande verweerder - subministrerende de informatie tot laste van de verweerder ghehoort ende zeer recommanderendede de selve oppositien als betrouwende hemlieden proffytctelyck te wesen - meester Jan Bellet - Philips La Huwe - ende dat oock de voornoemde Christyne alsdanne claerlicken bekent heeft dat den verweerder gheen vleesschelicke conversatie met haer ghehadt en hadde ende allermints tselve met haer soude gehadt hebben door fortse ofte geweld dan vuyte het crim in questien soude ghesproten syn - zoo blyckt vuyt de ghe-exhibeerde informatie daerop den juge sal believen de oorconden ter marge te hooren.

Zal oock voorts blyckende vuyt de ghemaerguerde oorconden - Pieter de Clercq - Margriet Moreels - Casyncken Fechelen - dat de vrienden van de voornoemde Charles Schrevele ende bysonder den voornoemde Mahieu ande voornoemde Christyne belooft hebben te geven eene gratuiteyt van een rock ten fyne datzy den selve verweerder van tselven crim soude willen accuseren - apparent al om te beter te gheraken tot het voornoemde huwelick mette voornoemde Cathelyne - zoo gheschiet is - beclaeghende deselve Christyne haer dat zy ten ongelykcn ende jehens de waerheyt den verweerder daerinne gheaccuseert hadde ter ontkennen ten dien fyne de selve oorconden gherecolleert te hebben op hemlieden informatie preparatoire annex an sverweerder
Reprochen cotte C -

Ende alsoo op tselve point oock moet ghehoort wesen Adriaen van Wynckel volghende dattestatie cotte C - soldaet - die vertrocken es - sal den juge op syne attestatie inden processe rustende sulck regaerdt believen te nemen al naer redene

Soo den juge van ghelycken sal believen te recolleren d'oorconden inde marge - Jonckvrauwe Christyne Utendaele d'huusvrauwe van Andries Rebaut - Martyncken filia Servaes Seneschal - tot betooge dat den broedere vande voornoemde Christyne eens andere vrienden verstaen hebbende dat de voornoemde Christyne afgheghaen was haeren voornoemde ansech ende belofte by subornatie gedaen - ghecommen synde tot ande vanghenisse deser stede alwaer de selve Christyne ghevanghen lach - haer sprekende ende encouragierende dat zy moeste blyven by haer eerste woort sonder dat af te vallen.

Voorts tot betoogh dat de voornoemde Christyne al zoo labourerende es de quala fama ende ten oneerlick te leven zoo met gehuwde als ongehuwde persoonen hourerende ende drynckende inde herberghen - soo met soldaten als andere jonckmans ende oock gheensints es gheweest in actie proximo concubitus adultery met Guillaimes Weyns - zal de juge daeroppe believe te recolleren d'oorconden inde marge - Janneken Quetstroy videa - Guilles Weyns - Piere Lepouvre - Jaspar Pycq - Passchier Meersseman - Mayken Berchs

In sulcke voughen dat op haeren ansech notoirelick geen gelove te geven en es in pure judicie van dien eynde

Te meer gheconsidereert oock dat by het oorcontschap vande ghemargineerde oorconden - Adriaen Schrevele - Mayken Berghs huusvrauwe van Pieter Meersseman - Anthoine Mahieu en syne huusvrauwe - die den juge believe sal te recolleren - claerder als den dach blycken zam datter geene apparentie ter werelt en es van het crim in questien - gheconsidereert dat beede de selve oorconden niet verre en waeren van de plaetse dat tvoorseide crim gheschiet soude hebben ende nochtans geen gehuchte ofte appartentie van fortse gewaere gheweest hebben - jae - selfs niet gehoort en hebben het alderminste misbaer dat den selve Christyne alsdanne soude ghemaekt hebben - soo zy oock daernaer niet gedaen en heeft.

Ende tot verificatie dat den verweerder ten tyde van zyn eerse examen teenemael was by drancke - emmers soo vele ghebranden wyn hadde helpen dryncken dat hy genouch onbequaeme was omme juridicie in eene saeke van soo grote importantie sonder raedt ende daet te responderen - believe myne heeren te recolleren d'oorconden inde marge - Jacob Landsheere - Mahieu de Sager

Tot naerder betoogh noch vande selve subornatie dient ghenoteert dat de voornoemde Christyne niet en heeft gheopposeert jeghens de bannen vande verweerder als hy spousus ecclia was mette dochter van Pieter Taccoen wonende te Lokeren - twelcke haer nietemin wel kennelick was ende gheschiet es naer date vande questieuse ansech - myne heeren sullen believe te hooren d'oorconden inde marge Meester Jan Costenoble - Perone Verschote huusvrauwe Pieter de Clercq - meester Jan Bellet - Philips Lahuwe

Tot betoogh dat verre alle verweerdere oorconden beleet in prejuditie vande verweerder syn naevrienden van Charles de Schrevele ten wiens reputatie ende omme wiens huwen metten voornoemde Cathelyne de Schildere soo beleet es gheweest - den verweerder versouct daerop ieders eedt de calumnia protesterende van in cas van loochenynghe dat op te beleden d'oorconden inde marge - naerdien hemlieden alvoren communicatie sal ghegeven worden vande naemen ende toenaemen vande selve oorconden - Margriete Moreels - Casyncken Fechelen - Pieter de Clercq ende syne huusvrauwe

Midswelcken concluderende tendeert als eertys ende namelyck tot de versochte slakynghen dies te meer dat blycken zal byde oorconden inde marge - Margarete Cauwaers mets Casyncken Fechelen - Peronelle Verschots - dat de selve Christyne onlancs emmers de detentie vande verweerder ghedeurende - gheseyt heeft, hadde Techelen - al hier verweerder - my niet doen vanghen ofte arresteren - ick en zoude hem gheen vrouwe cracht opgheleyt hebben.

11 juli 1637

Compareerde voor my openbaer notaris ende de gehtuughen naerghenoemt - **Anthoine Lemahieu** - oudt xxvj jaeren ofte daerontrent -

welcke comparant verclaert ende affirmeert by eede daertoe hooghelick benaemt - waerachtich tsyne dat hy sdaeghs naer de dryeconynghdaghe van de loopende jaere 1637 gheweest heeft ten huuse van Mahieu Le Schrevele - woonende in de Pezelhouck der jurisdcitie van Poperynghe - alwaer de deposant was te gaste ghenoot - zynde naerdien hy zyn maeltydt hadde ghedaen vertrocken in de scheure staende ten hove vande voornoemde Schrevele omme aldaer te gaen rusten - alwaer den deposant eenighe uren gheslaepen heeft - sonder dat hy daerentusschen eenigh ghroep ofte ghecrys ghewaere is gheweest - al ist zoo - dat den deposant ten dien tyde nyet en was de de langhde van een landsmate roede van plaetse daer Frans Techelen ende Christyne Leroy zouden gheworstelt ende ghecollucteert hebben ende hy Frans haer gheboeleert ende vercracht - zoo den deposant daernaer heeft verstaen - wel wetende hy deposant dat indiender inde voornoemde scheure eenigh tumulte ofte ghecrys hadde gebeurt tselve hem hadde ontwaekt ende wacker ghemaekt omme de cleyne distantie van plaetsen - zoo vooren gheseyt is - soo oock warachtich is dat den deposant de voornoemde Christyne s'anderen daeghs daerneer ghesien heeft - wel te passe ende ghesont - zonder eenighe apparantie van siekte ofte misval onderstaen thebben Actum present Maillaert van Ameele ende Jan van Houcke - ghetuughen desen xj july 1637 - ende is de minute onderteckent by my Anthoine Lemahieu ende Jan van Renynghe notaris publicque - toorconde J. Van Renynghe notaris Publicque

Enqueste judiciele ghehouden ende gehhoort by Guislein Diedeman ende Nicolas Beke schepenen der stede van Poperynghe opden tweeden intendit ende ten versoucke van Frans Techelen - verweerder contra den bailliu - causa officij heescher - als wanneer d'onderscheven ghetughen ghedeposeert hebben t'gone hier naer volght

D'heer meester Jan van Costenoble - licentiaet inde rechten ende greffier der gheestelick hof tot Ypre - oudt 36 jaeren ofte daerontrent - oorconde ghedaecht - ghehoort ende ghe-examineert opde artickelen vanden selve intendit - daer hyy ghemarqueert es - zecht - tuught ende affirmeertop eede ten heylighen ghestaeft - wel te weten ende goede memorie t'hebben dat Francois van Techelen - verweerder - ten tyde van syn apprehensie ende ghevanghschap - spousus eccleia med Cathlyne Schilder ende dat Charles Schrevele - broeder van Mahieu die meester was van Christyne Leroy - accusateire - hem gheopposeert heeft jehens de bannen van het huwelick vande voorseide Cathlyne Schildere - dat apparent was te gheschieden tusschen haer ende en verweerder ghedeurende het vervolch van welck proces den voornoemde - emmers zynen broeder - hem ten huuse van de deposant Beke diversche injurien gheprofereert hebben - ende ten laste van de voornoemde verweerder ende alle debvoiren ende sollicituden ghedaen in het beclaeghen van zyn proces van oppositie omme te beletten den voortghanck van het huwelick vande voornoemde verweerder ende de voorseide Cathelyne ende dat de voornoemde Cathelyne van gheen intentie en was in het eersten med de voornoemde Charles te contracteren dan naerderhandt te vreden is gheweest den verweerder te verlaeten ende mede de voorseide Charles te huwen - Voorts tuught alsvooren dat de voorseide Christyne Le Roy haer niet en heeft gheopposeert jehens de bannen vande verweerder als hy sponsus eccleia was med de dochter van Pieter Taccoen - wonende tot Lokeren - t'welcke haer nietmin wel kennelick was ende gheschiedt naer date vanden questieusen ansegh - zoo zy anden depostant te kennen ghegheven heeft - Ghevende voor redene van wetenschap t'selve alzo ghesien ende ghehoort t'hebben in zyn voornoemde qualiteyt van greffier

Sluytende hiermede zyn depositie die hy depositant naer lecture heeft onderteeckent
Jhan Costenobe 1637

M. Jan Bellet - ghezwoeren bouckdrucker ende practycien postulant in het gheestelick hof tot Ypre - oudt 37 jaeren ofte daerontrent -
oorconde - ghedacht - ghehoort ende gheexamineert opden voornoemde intendit -
zecht - tuught ende deposeert op eedt wel te weten ende goede memorie thebben dat den verwerder ten tyde van syn apprehensie ende gevangh ter oorsaecke van 't crim van crachte - t'synen laste gehleyt - was spousus ecclia cum Cathlyne Schilder ende dat Chaerles Schrevele - broeder van Mahieu hem heeft gheopposeert jehghens de bannen van het huwelick van Catchelyne Schilder voorseid ende dat den voornoemde Charles Schrevele med Christiaen synen oom - doen hy moeste compareren neffens Christyne Leroy in het gheestelick hof voorseit - zeker informacien subminisse ande depositant ten laste vande voornoemde Techelen ghepasseert voor den notaris de Jonghe - med zekere relaes vande apprehensie vande voornoemde Christyne die te dier oorsaecke niet en conste compareren ter voorseide gheestelicken hove - recommanderende wutten herten de zacke tusschen den verweerder ende de voornoemde Christyne - ende verblydende hun zeer med woorden van de depositant die zeyde dat het gevangh vande voornoemde Christyne hun grootelick conste te baeten commen ende advanscheren hunne perscusiden -
Voorts tuught dat de selve Christyne Leroy haer niet en heeft gheopposeert jehghens de bannen vande verweerder als hy spousus ecclia was med de dochter van Pieter Taccoen wonende tot Lokeren - 't welcke haer nietmin wel kennelick was -
Eyndelynghe ghehoort - ghe-examineert ende gherecolleert op syne voorgaende attestatie in daeten zevende mey 1637 - ende neffens de reprochen gevoucht - by hem onderteeckent - zecht ende verclaerst alsovooren de selve naer vorme ende manieren zoo die gheschreven stae waerachtich te syne ende daer by persisterende -
Sluyt dese jeghenwoordighe naer dien hy voor wetenschap ghegheven heeft al t'selve alzooghesien ende gehoort t'hebben
J. Bellet

Actum present Niclais Beke schepenen der voorseide stede van Poperinghe xjde july 1637

Petronelle Verschotes - husvrouw van Pieter de Clercq - cypier binnen deser stede - oudt 40 jaeren ofte daerontrent -
oorconde - ghedaecht - ghehoort ende gheexamineert opde drye laetste artickelen vande voornoemde intendit daer zy ghemarqueert staet -
zecht - tuught ende depsoeert op eedt - wel te weten ende goede memorie t'hebben dat zy ghehoort ende verstaen heeft vutten mondt van Christyne Le Roy alsdan gevanghene dat zy haer niet en heeft gheopposeert jehghens de bannen vande verweerder als hy sponsus ecclia was mette dochter van Pieter Taccoen - wonende op Lokeren - twelcke haer nietmin wel kennelick was ende gevraecht byde deposante de redene waeromme dat zy haer niet en gheopposeerde jehghens de bannen vande voorseide verweerder - andwoordde de voornoemde Christyne dat het noch by tyden was -
Tuucht voorts op het naelaetste artickel naerdien ande depositant voorghelesen sy gheweest de naemen ende toenaemen van de oorconden byden heescher beleedt -
dat zy gheen andere en kendt voor vrienden vande voornoemde Chaerles de Schrevele dan dat zy gehoort ende verstaen heeft -

dat Mahieu Schrevele wonende onder dese jurisdictie ende Adriaen Schrevele wonende tot Crombeque zyn broeder van de selve Charles Eyndelynghe op het laetste artickel tuught van het inhouden van diere niet te weten - vele min t'hebben hooren zegghen zulcke woorden ofte ghelycke in subsantie als in het selve artickel ghesubroteert syn
Sluutende hiermede haere depstie die zy deposant naer lecture heeft onderteekent
Petronelle Verscholts

Mahieu de Zaegher filius Mahieus - wonende med Jaecques Fonteyne - oudt 24 jaeren ofte daerontrent - oorconde ghedaecht - ghehoort ende ghe-examienert opden voornoemde intendit - zecht - tuught ende deposeert op eedt wel te weten ende waerachtich te syne dat ten daeghe dat den verweerder ghevanghen wierdt binnen dese stede ten opsiene van zeker vrouwecracht hem ten laste gheleyt by Christyne Le Roy - teenemael by dranck was - emmers zoo vele brandewyn hadde helpen dryncken dat hy ghenouch onbequaeme was omme voor wetten in een zaeke van groote importantie sonder raedt ende daet te responderen -
Voorts gherecolleert op zyne deposite preparatoire ghedaen in handen vanden meester Wenis den ijde juny 1637 - tuught als vooren de selve inde vorme ende maniere zoo die gheschreven staet van woorde te woorde waerachtich te syne ende daerby presisterende - sluyt dese jeghenswoordighe die hy deposant naer lecture heeft onderteekent - desen xjde july 1637
Present meester Jan vande Fosse - burchmeester ende Niclais Bekle - schepenen by my Mahieu saegher

11 juli 1637

Actum present Beke den xjde july 1637

Casyntjen van Fechelen - huusvrouw van Maillaert vanden Ameele - oudt xlv jaeren ofte daerontrent - oorconde ghedacht - ghehoort ende gheexamineert opden voornoemde intendit - zecht - tuught ende deposeert op eedt wel te weten ende goede memorie t'hebben dat Christyne Le Roy haer zoude bekennen ende beleden hebben - zynde in vanghenisse deser stede -
dat Chaerles Schrevele haer zoude belooft hebben te gheven eenen rock ten fyne dat zy zoude den verweerder accurseren van vraucracht - beclaghende haer dat zy ten onghelycke den selve verweerder gheaccuseert hadde -
zegghende - hadde zy my niet doen vanghen maer laeten loopen - ick en soude hem niet ghevraecht hebben -
voorts gherecolleert op haere voorgaende despositie preparatoire ghedaen in handen vanden notaris Wenis op den vde maerte 1637 -
tuught ende verclaerst alsvooren de selve inde vorme ende maniere zoo die gheschreven staet waerachtich te syne ende daerby persisterende
Sluyt dese jeghenwoordighe die zy deposant naer lecture heeft onderteekent
't marcq + Casynthen van Fechelen

26 november 1637

Actum ter extraordinaire vergaderynghe vande wetten den **xxvj 9bre 1637**
inde zaecke vande baillu der stede causa officij heescher contra Frans Techelen verweerder Christyne Leroy andermael ghee-xamineert ende ghevraeght of tcrim vande cracht by haer gheleyt ten laste vande voornoemde Frans waerachtich is ofte niet - heeft verslaerst ende ghetuught dat ja !

1 ste December 1637

Actum ter vergaederynghe vande wet opden eersten decembris ten ses uren naer noene 1637 inde zaecke vande bailliu - causa officij heescher - contra Frans Techelen verweerder

Ghevraecht an Francois van Techelen of hy Christyne Le Roy ter aerden gheworpen heeft - kendt dat ja

Ghevraecht of hy de voorseide Christyne Le Roy jehens haeren danck zoude vleesschelick bekent hebben - zecht dat neen

op welcke ontkenenisse is gheresolveert den voorseide Frans van Techelen te brynghen ter torture ende **scherp examen opden pynbanck**

Actum eodem

Corts daernaer is ter presentie vande wet den voornoemde Frans van Techelen gheleyt opden pynbanck ende heeft de pyne wederstaen

naerdien hy daerinne gheweest hadde ontrent drye vierendeel ure - sonder te willen kennen dat hy Christyne le Roy soude jehens haeren danck vleesschelick bekent hebben -

Actum te selve daeghe t'oorconde als heescher - J. Destyckallen

Vonnis - 22 december 1637

Ghesien by burchmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe den heesch ghemaect by ende van wegghen den Bailliu - causa officij - heescher ter eender zyde jehens ende ten laste van Frans van Techelen verweerder te andere - ghesien oock d'anwoorde interrogatoire - confessien - denigatien - preuven ende reprochen hier inde ghedaen ende al t'gone dat voorder inden processe doende - ghesien te syne - **de weth op als gheleth** - recht doende - ter maenynghen vande haere wettelicke maenheere - **med advys van rechtsgeleerden** -

wysen ende condemneren den verweerder ter cause van de rudessen ende onverwillichden by hem ghecommitteert inde persoon van Christyne Le Roy te compareren in ghebannen vierschaere ende aldaer blootshoofs op beede zyn knyen verghevenisse te bidden van al t'selve -

segghende hooghe ende overluydt sulcx hem leedt te syne

ende hem interdiverende met van ghelycken te doene op voorder ende arbitraire correctie - condemneerende toedien den verweerder inde costen vande processe ende mysen van justitie

Actum ter camere den xxij decembris 1637